BUDAPEST, XXXX. ÉVFOLYAM. 249. SZÁM. SZOMBAT, 1905. SZEPTEMBER 9.

SZERKESZTŐSÉG
BUDAPEST, IV., VÁRMEGYE UTCZA 11.
Telefon száma 788.
KÉZIRATOKAT NEM KÜLDÜNK VISSZA.
CSAK BÉRMENTES LEVELEKET FOGADUNK EL.
ELŐFIZETÉSI DÍJ:
Vidékre postán v. helyben házhoz hordva:
Egy évre ..... 40 kor. | Egy negyedévre 10 kor.
Egy fél évre ... 20 kor. | Egy hóra 3 kor. 60 fill.
Külföldre: 3 hóra Németországba 12 korona. Franczia-, Olasz-, Orosz-, Török-, Görög-, Spanyolországokba, Svájcz, Románia- és Szerbiába, valamint amaz országokba, melyek a postaszerződéshez tartoznak, negyedévre 15 korona.
Egy szám ára 12 fillér.

EGYETÉRTÉS

Dr. PAP ZOLTÁN
főszerkesztő.

EÖTVÖS KÁROLY
szépirodalmi főmunkatárs.

KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, IV. VÁRMEGYE-UTCZA 11.
Telefon-száma 706.
HIRDETÉSEKET ÉS NYILTTÉRBE VALÓ KÖZLEMÉNYEKET FELVESZ A KIADÓHIVATAL.
Párisban főügynökségünk: John F. Jones & Cie. 31. bis. Faub. Montmartre.
Londonban főügynökségünk: Teleki József 11. Bloomsbury Square.
Frankfurtban a/M: Németországi kizárólagos vezérképviselőségünk Daube G. L. és Társa, valamint összes fiókjai.
Bécsben: Danneberg J. I. Kumpfgasse Nr. 7. Dukes M. utódai, I., Wollzeile Nr. 6—8. Haasenstein & Vogler I., Wallfischgasse 10. Mosse Rudolf Seilerstätte Nr. 2. Oppelik A., Stubenbastei Nr. 2. Schalek Henrik, I., Wollzeile Nr. 14.
Zürichben: Orell, Füssli & Co.
és valamennyi hirdetési iroda.

Mai számunk főbb közleményei:

A válság.
Fejérváry Bécsben.
A kormány vád alá helyezése.
Az ifjuság a koalicziót mellett.
A szoczialisták tüntetése.
A szabadkai iparoskongresszus.
Nemzetközi kongresszusok.
Reform az államvasutaknál.
Alagi versenyek.
Bécsi versenyek.

A válság.

A király, aki a csehországi hadgyakorlatokról holnap este tér vissza osztrák fővárosába, csak vasárnap fogadja ugyan kihallgatáson a miniszterelnököt, de Fejérváry már ma délután elutazott Bécsbe. A holnapi napot tanácskozásokkal tölti el ott. Tanácskozni fog *Goluchovszkival, Beckkel, Pitreichchal*, és *Gautschsal*, mindmegannyi lelkes jóakarójával a magyar nemzetnek és mindmegannyi olyan urral, akinek voltaképen semmi beleszólása se lehet a mi ügyeinkbe.

Nyilvánvaló, hogy ezeknek a tanácskozásoknak mi a czélja. A Fejérváry-kabinet tagjai ugy tegnap délután, mint ma délelőtt konferenciákat tartottak és ezeken megtanácskozták mindazokat a dolgokat, melyekre nézve Fejérváry a vasárnapi audiencián előterjesztést tesz, hogy a király döntését kérje. Ezeket a teendő előterjesztéseket holnap a közös miniszterekkel és az osztrák miniszterelnökkel is megbeszéli báró Fejérváry, hogy vasárnap már minden tekintetben kész és minden oldalról megvilágitott propozicziókkal járulhasson a király elé, jelentést téve egyuttal arról is, hogy a bécsi politikusok miként vélekednek az előterjesztésekről.

Ugy látszik, nem pusztán a nemzeti ellentállásról, nemcsak a szeptember 15-ére teendő intézkedésekről lesz szó a vasárnapi kihallgatáson, hanem a kereskedelmi szerződések ügyéről, a közös költségek fedezéséről (ezért tanácskozik holnap Fejérváry a közös külügyminiszterrel és az osztrák miniszterelnökkel), továbbá a harmadéves katonák benntartásáról is. (Ezért folyik majd a tanácskozás Fejérváry, Beck és Pitreich közt.)

Egész bizonyosra vehető, hogy Fejérváry az országgyülésnek deczemberig való ujabb elnapolását fogja kérni és hogy a király ehhez hozzá is fog járulni. Hiszen ez az egyedüli mód, a melynek segitségével megelőzhetőnek véli a kormány vád alá helyezését. Bármilyen könnyed hangon nyilatkoznak is a kormány lapjai erről a témáról, a valóság az, hogy a kabinetet nagyon kellemetlenül érinti a dolog. Nem a várható itélet miatt, hanem azért, mert azok a külföldi hatalmak, melyekkel kereskedelmi szerződéseket akarnak megkötni, kétségkivül nagyon gondolkozóba fognak esni azon a kérdésen, hogy mi értéket tulajdonitanak egy olyan konvencziónak, a melyet egy vád alá helyezett kormány vállal a maga szakállára. Ezért akar Fejérváry mindenképpen elébevágni a vád alá helyezési inditványnak, de mi ugy hiszszük, a Ház többsége, az ellenzék meg fogja találni a módot arra, hogy a vád alá helyezés dolgában határozzon is, még mielőtt az elnapoló királyi kéziratra kerülhetne a sor.

Ugyancsak bizonyosra vehető, hogy a jelenleg harmadik évüket szolgáló katonákat ujévig bennfogják tartani szolgálatra. De hát ujév után mi lesz? Erre ugyan kiváncsi Fejérváry és nagyon kiváncsiak a bécsi körök. Feleletet azonban a kérdésre sehogyse tudnak találni és mert maholnap a kormánynak pénz dolgában is fenn kell akadnia, mind rohamosabban közeledik az az idő, amikor a bécsi politikának be kell látnia, hogy kénytelen lesz lelépni a merev negáczió teréről a katonai kérdések dolgában, ha azt akarja, hogy a kibontakozás bekövetkezhessék.

Egyelőre még experimentálni fognak és nem lehetetlen, sőt igen is valószinü, hogy Fejérváry a vasárnapi hihallgatás alkalmával ugynevezett radikális intézkedésekre kap felhatalmazást a királytól. Az is meglehet, hogy a radikális intézkedések tekintetében maholnap az országgyülés feloszlatásáig és az uj választások elrendeléséig is elmennek.

De mind ez az experimentálás teljesen hiábavaló. A nemzet felfogását, akaratát semmiféle intézkedéssel se tudják megváltoztatni, lelkesedését elfojtani képtelenség, ellentállását megtörni hiába akarják.

Talán sok megpróbáltatás és szenvedés vár reánk, de végül mégis csak a nemzeti akaratnak kell győznie.

Fejérváry Bécsben.

Jeleztük, hogy a király vasárnap délelőtt ismét kihallgatáson fogadja báró *Fejérváry* Gézát.

Mint a félhivatalos *Magyar Távirati Iroda* jelenti, báró *Fejérváry* Géza ma délután Bécsbe utazik, ahol a király vasárnap délelőtt kihallgatáson fogadja.

Ujabb minisztertanács.

A kabinet tagjai, akik, mint megirtuk, tegnap délután tanácskozást tartottak, ma délelőtt ismét konferenczáztak.

Tizenegy órakor ujabb minisztertanács volt, mely harmadfél óra hosszat tartott.

A kormány vád alá helyezése.

Polónyi Géza a vádiraton dolgozik mert a munkát szerdán már a vezérlő-bizottság elé kell terjesztenie. Ezzel aztán a vádirat dolgában kiküldött albizottság el is végezte volna feladatát.

A másik bizottság, a melyben a pártok elnökein kivül benne van gróf *Apponyi* Albert és *Vázsonyi* Vilmos is és a melynek az a feladata, hogy a választási jog kérdésének a koalicziós programmba való kapcsolása vagy mellőzésének dolgáról mondjon véleményt, eddig nem tartott értekezletet.

Kossuth Ferencz azonban ma este 10 órakor visszaérkezett Szabadkáról és igy most már ez az albizottság is belefog tanácskozásaiba.

Justh Gyula Horvátországban.

Justh Gyula, a képviselőház elnöke ma reggel *Jalkovecze*re érkezett, ahol estére *Josipovich* Imrének lesz a vendége. Justh holnap Josipovich társaságában *Zágrábba* utazik, ahol több horvát képviselővel találkozik.

Az ifjuság a koalicziót mellett.

A magyar államesszme érvényesitéséért folyó nemzeti küzdelem hullámai átcsaptak már az egyetemi ifjusághoz is, amelynek egy szükebb körü bizottsága serényen folytatja a szövetkezett ellenzék impozáns üdvözlését czélzó munkálatokat. Lelkes felhivást bocsájtottak ki a vidéki főiskolák ifjuságához, amelyben csatlakozásra szólitják fel őket abból az alkalomból, hogy az e hó 14-én a müegyetem kertjében megtartandó nagygyülésen mennél nagyobb számban vegyenek részt, amely után az országos függetlenségi pártkörben fognak tisztelegni az ellenzéki pártok összes vezérei előtt. Amint már emlitettük, az ifjuság fáklyásmenetet is rendez az ellenzéki vezérek tiszteletére és *feliratot* fog átnyujtani *Justh* Gyulának, amelyet e hó 15-én egy monstre-küldöttség kézbesit.

A szoczialisták tüntetése

A nemzetközi szoczialdemokrata párt vezetősége a szeptember 15-én tervezett tüntetés dolgában a következő bejelentést tette a főkapitányságnál:

Tekintetes főkapitányság! Alulirottak tisztelettel bejelentjük, hogy a budapesti munkások folyó évi szeptember 15-én a Ferencz-téren, Hunyadi-téren, Almássy-, Lehel- Tisza Kálmán- és Szabadság-téren gyülekezve, zárt négyes sorokban zenével, jelző táblákkal és zászlókkal a parlament elé vonulnak. Délelőtt kilencz órakor a munkások egy küldöttséget választanak, a mely egy memorandumot terjeszt a parlament elnökségéhez. A memorandum benyujtása után a választ kihirdetik a munkásoknak. A küldöttség választása és a memorandumra adott válasz kihirdetése három tribünről történik. A rendet 2000 karszalagos rendező tartja fenn. A válasz kikihirdetése után a nép rendben eloszlik. Tisztelettel kérjük ezen bejelentésünk tudomásul vételét. Budapest, 1905. szeptember 5.

Tisztelettel

Joó Ferencz, *Weltner* Jakab,
Haász Kálmán, VIII., Kerepesi-ut 32. I. 7.

A szoczialisták bejelentésére vonatkozólag Rudnay főkapitány ma a hivatalos sajtóirodája révén a következő kommünikét adta ki:

»Ezen bejelentést a főkapitány rövid uton a képviselőház elnökével is közölvén, miután az elnök arra nézve kifogást tett, hogy a parlamenti épület tőszomszédságában a képviselőház ülésének tartama alatt népgyülésszerü összejövetel tartassék, igy a főkapitány a bejelentőkkel közölte, hogy az eddigi gyakorlatnak és a kormány intencziójának megfelelőleg a felvonulást tudomásul veszi és megengedi ugyan, de az országház környékén a képviselőház ülésének tartama alatt semmi olyan cselekményt nem enged meg, a mely népgyülésszerü jelleget adna az ott-időzésnek.«

A szoczialdemokratákkal a főkapitány közölte ezt, amire ők a teljes szövegében következő ujabb beadványt intézték a főkapitányhoz:

Tekintetes Főkapitányság! 7920|905. szám alatt benyujtott bejelentésünkhöz pótlásul tisztelettel bejelentjük a következőket: Az emlitett bejelentésünkben felemlitett gyülekező-helyeken kivül a budai oldalon a Pálffy-téren lesz az egyik gyülekező-hely, ahonnan a Margit-hidon át jönnek az összegyülekezettek a Szabadság-térre, mint az összes terekről odavonuló munkások gyülekező-helyére. A most bejelentett és a már bejelentett helyeken a gyülekezés 1905. szeptember 15-én délelőtt 7 órakor kezdődik. Az összegyülekezettek a Lehel-térről délelőtt háromnegyed 8 órakor, a Hunyadi-térről délelőtt 8 órakor, az Almássy-térről délelőtt 8 rakor, a Tisza Kálmán-térről délelőtt 8 órakor, a Ferencz-térről délelőtt háromnegyed 8 órakor, a Pálffy-térről délelőtt 8 órakor indulnak és az V., Szabadság-térre, mint közös gyülekező helyre vonulnak. Ez utóbbi térről délelőtt háromnegyed 9 órakor vonulnak az összegyülekezettek az Országház-térre. Az Országház-téren az odavonultak az országháza főlépcsőjének északi (a Lipót-körut felé néző) sarkától a m. kir. Kuria és itélőtábla sarkáig terjedő vonaltól északra lévő térrészen, egészen a Nádor-utczáig, továbbá az országháza főlépcsőjének és a lépcsővel egyenlő szélességü utnak szabadon hagyásával a földmivelésügyi minisztérium Alkotmány-utczai sarkától a parlamenti épület előtti téren levő park déli oldala második parkrészletének északi sarkáig terjedő háromszög alaku helyen, tehát két nagy csoportban állanak fel, illetve helyezkednek el. A képviselőház elnökségéhez menesztendő küldöttséget nem a Szabadság-téren, hanem egy előbbi értekezleten választjuk meg. Az előző bejelentésünkben emlitett három tribünt nem állitjuk fel. A parlament déli bejárójához szolgáló felhajtóutat szabadon hagyjuk. Tisztelettel kérjük a tekintetes főkapitányságot, hogy jelen pótbejelentésünket a 7920 | 905. számu bejelentésünkkel egyidejüleg érdemben elintézni méltóztassék.

Tisztelettel:

Weltner Jakab, Joó Ferencz,
Haász Kálmán.

A főkapitányi sajtóiroda az ügyhöz végül még azt a megjegyzést füzi, hogy a főkapitánynál megjelent bejelentők teljes felelősséget vállaltak a személy- és vagyonbiztonság és a közrend fentartásáért, miről különben a rendőrség is fog gondoskodni.

A magyarországi ujjászervezett szoczialdemokrata párt szeptember 10-én a következő városokban és községekben tart népgyüléseket: Zimándköz (Aradm.), Fegyvernek (Kun-Szolnokm.), O-Becse (Bácsm.), Páhi (Pestm.), Tömörkény (Csongrádm.), Majlátfalva (Csanádm.), Ágya (Aradm.), Csany (Csongrádm.), Asszonyvásár (Biharm.), Szegvár (Csongrádm.), Kaba (Hajdum.), Kun-Madaras (Kun-Szolnokm.), Tisza-Nagyrév (Kun-Szolnokm.), Tisza-Inoka (Kun-Szolnokm.), Battonya (Csanádm.), Komádi (Biharm.), Nyir-Béltek (Szabolcsm.), Hajdu-Szoboszló (Hajdum.), Csökmő (Biharm.), Turkeve (Kun-Szolnokm.), Kóka (Pestm.). A párt budapesti szónokai minden egyes népgyülésen oly szövegü határozati javaslatot nyujtanak be elfogadásra, a melyben a magyar vezényszó követelése mellett az általános választói jog kiküzdésére szólitják fel az egyesült ellenzéket s kilátásba helyezik, hogy az általános szavazati jogért egész odaadással küzdenek.

A kikosarazott liga.

Dr. *Egry* Béla országgyülési képviselő levelet intézett az általános titkos választói jog ligájához, melyben többek közt a következőket jelenti ki:

Én hive voltam, vagyok és leszek az általános titkos választói jognak és annak mielőbbi behozatalának, de miután első sorban magyar vagyok, nem adhatok és engedhetek politikai befolyást hazám sorsának intézésében olyanoknak, a kik Magyarországon lakva, nem tartják érdemesnek megszerezni a magyar honosságot, a kik se Istent, se hazát nem ismerve, a magyar nemzet élete ellen törnek. Ilyeneknek én politikai jogokat adni hajlandó nem vagyok, miért is a minden fentartás nélküli »Liga« tagja nem lehetek. Kifejezést kell adnom egyébként még amaz aggodalmamnak is hogy különösnek találom azt, hogy alkotmányunkért folytatott nehéz küzdelmünk közepette, a legválságosabb időben jutott eszébe a »Ligá«-nak e nagy horderejü eszme megvalósitására irányuló akczió megindítása, a mely figyelemmel a közelmultban történtekre azzal, a szinezettel látszik birni, mintha ezen akczió összefüggésben lenne a belügyi ügyvezetők akcziójával és mintha a törvénytelen kormány támogatása czéljából indittatott volna az most meg.

Feloszlatott népgyülés.

Esztergomból távirják nekünk: A nemzetközi szoczialisták ma délután a borászati csarnokban gyülekeztek, a honnan négyes sorrendben zászló alatt a városház előtti térre vonultak, a hol már rendkivül nagyszámu közönség volt együtt. A gyülés megnyitása után *Hudák* Gyula esztergomi épitészt elnökké s *Zimmermann* Lajost jegyzővé választották meg.

Mikor az elnök beszédét megkezdte, nagy lárma keletkezett, ugy, hogy az elnök nem jutott szóhoz. Ezután *Vékony* Sándor kezdett beszélni, de a nagy lárma miatt ez is kénytelen volt a szószéket elhagyni. Igy jártak a többi szónokok is. Közben *dulakodás támadt, mire az alkapitány a gyülést feloszlatta.* Ezután a szoczialisták elhagyva a teret, a borcsarnokba vonultak, a hol a gyülés rendben folyt le.

Szoczialista gyülések.

Csongrádon ma délelőtt az ujjászervezett szoczialdemokrata párt a főtéren tartott nagygyülést, amelyen Mezőfi Vilmos képviselő a jelenlegi politikai helyzetről nyilatkozott. Kétségtelennek mondja, hogy a sivár parlamenti helyzet egyik vagy másik formában, de rövidesen meg fog változni. Ha az egyesült ellenzék a politikai bölcseség magaslatára tudna emelkedni, kétségtelen lenne, hogy szeptember tizenötödikén az általános és titkos választói jogról szóló törvényjavaslatot megszavazná, a kormányt az ellenzéknek állitott csapdában megfogná és kényszeritené igy, hogy a törvényjavaslatot királyi szentesités alá terjessze. Az uj választások pedig az általános választói jog alapján ha megejtetnének, kétségtelen, hogy öt millió választó polgár oly képviselői többséget küldene a magyar parlamentbe, a mely nemcsak a magyar vezényszót, nemcsak a külön magyar hadsereget, de bizonyosan idővel az állandó hadsereg megszüntetésével, a néphadsereget csikarná ki a bécsi hatalmaságoktól. A népgyülés egyhangulag határozati javaslatot fogadott el, amely az általános szavazati jog törvénynyé tételére hivja fel az ellenzéki pártokat.

A kassai szoczialdemokrata párt ma délután 3 órakor az Erzsébet-téren tartott népgyülést, melyen mintegy 4000 nagyrészt polgárokból álló hallgatóság vett részt. A népgyülés határozati javaslatot fogadott el, melyben kijelenti, hogy a nemzeti küzdelem legelső feladatának tekinti az általános egyenlő titkos választói jog haladéktalanul való törvénybeiktatását. A gyülés után a jelenlevők rendben szétoszlottak.

Budapest, szeptember 7.

Megyei tisztviselők Bánffynál. Ma este az uj-pártban az államositott megyei tisztviselők küldöttsége tisztelegett Bánffy Dezsőnél és arra kérték, hogy az 1902. III. t.-cz. módositása érdekében készitett memorandumot nyujtsa be a képviselőházhoz. A memorandum részletesen sorolja fel azon sérelmeket, amelyek a megyei tisztviselőket az államositással érte. A küldöttséget báró Bánffy Dezső szivesen fogadta s annak a nézetének adott kifejezést, hogy a memorandumban felsorolt sérelmeket tényleg fennállónak látja és annak orvoslását szükségesnek tartja. Ha az alkotmányos élet helyre áll, a törvény esetleges módositásakor azon lesz, a küldöttség által képviselt tisztviselők sérelmei orvoslást nyerjenek.

Gromon Dezső — báró. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király *Gromon* Dezsőnek, a magyar bárói méltóságot adományozta. Az erre vonatkozó királyi kézirat igy hangzik:

A Személyem körüli magyar minisztérium ideiglenes vezetésével megbizott magyar miniszterelnököm előterjesztésére Vajszkai és Bogyányi Gromon Dezső belső titkos tanácsos, honvédelmi miniszériumi nyugalmazott államtitkár, valamint törvényes utódainak a közszolgálatban, főleg pedig államtitkári minőségében sok éven át teljesitett hü, odaadó és eredményes szolgálatai elismeréseül a magyar »bárói« méltóságot dijmentesen adományozom.

Kelt Steknában, 1905. évi szeptember hó 3-án.

FERENCZ JOZSEF s. k.
Báró *Fejérváry* Géza s. k.

Képviselői beszámolók. Dr Nagy Emil a szolnoki választókerület orsz. képviselője e hó 10-én vasárnap tartja Szolnokon a Nemzeti-szálban beszámolóját.

Sághy Gyula orsz. képviselő ma beszámoló beszédet tartott Somorján. A beszámolót a nagy számban egybegyült közönség igen lelkesen fogadta és a népszerü képviselőnek magatartásáért bizalmat szavazott. A beszámoló alkalmával Kossuth Ferenczet távirattal üdvözölték.

Kristóffy programmbeszéde Kristóffy József belügyminiszter ma este dr. *Harmaczy* titkárával Német-Bogsánra utazott, ahol mint a németbogsáni kerület képviselőjelöltje holnap délelőtt választói előtt programmbeszédet mond.

A szabadkai iparoskongresszus.

— *Első tanácskozási nap.* —

— Kiküldött munkatársunktól. —

Szabadka, szept. 8.

Soha iparoskongresszus elé Magyarország gazdasági körei oly osztatlan nagy érdeklődéssel nem tekintettek, mint a Szabadkán ma megkezdődött VII-ik iparos-kongresszus elé. A kongresszus nagy fontosságu tárgysorozata, de még inkább az aktuális politikai és gazdasági politikai vonatkozások mozgásba hozták az ország összes szakembereit s midőn ma a Pest-szálló nagytermében a kongresszus megkezdette érdemleges tanácskozását, együtt láttuk Magyarország iparának s gazdasági életének minden számottevő vezéremberét. A hangulat általában ünnepélyes volt. Érezték a jelenvoltak, hogy a kongresszus tanácskozása a magyar ipar erőpróbájának fokmérője lesz. A napirenden levő tárgyakhoz az összes fölszólalók komoly készültséggel s minden kisszerü aktualitások lehető mellőzésével — a melyek pedig az előző kongresszusokon sokszor zavarossá tették a tárgyalás menetét — szóltak hozzá. Legnagyobb érdeklődés természetesen gróf *Zichy* Jenő javaslata felé fordult, ámbár bizonyos volt az, hogy a javaslatot a kongresszus egyhangulag magáévá fogja tenni. Azt várták ugyanis, hogy e kérdésnél felfognak szólalni a jelenlevő országgyülési többség vezérei *Kossuth* és *Apponyi*. Azonban e kérdésnél egyik sem szólalt fel. Zichy Jenő egy magvas, nagy gonddal kidolgozott és a kérdés történelmi multjára is visszatekintő indokolásával a kongresszus csakugyan magáévá is tette gróf Zichy Jenőnek az *önálló vámterület* létesitését czélzó s lapunkban már ismételten ismertetett inditványát.

Sajnos, e kérdésben a kongresszus megmaradt az általánosság terén. A kongresszus tanácskozásait megelőzöleg az *Egyetértés* hasábjai ismételten felhivták a figyelmet arra, hogy egy olyan szaktanácskozásnak, mint minő az iparos kongresszus, nem szabad megelégednie azzal az általános és lényegét tekintve már amugy is tulhaladott álláspontlal, amint *Zichy* Jenő inditványa képvisel, hanem mint már előre jeleztük, arra az álláspontra kellett volna helyezkedni, amit Zichy Jenő előadói javaslatának utolsó bekezdése csak nagy vonásokban érint, tudniillik, hogy az iparos-kongresszusnak *első sorban* és főleg azokkal a gyakorlati jellegü előmunkálatokkal kell foglalkoznia, a melyek *az önálló gazdasági berendezkedésnek elengedhetetlen feltételei.* Az ország gazdasági berendezkedése első sorban is és legmélyebben a *magyar ipar* testébe vág. Gazdasági életünk önálló csak ugy lehet, hogy ha önálló és életerős iparunk is. Senki mástól nem várhatják a magyar iparosok megerősitésüket, mint csak önmaguktól. Ha ők maguk nem foglalkoznak idejekorán azokkal a gyakorlati jellegü előkészületekkel és azoknak az óriási feladatoknak sikeres megoldására vezethető lépésekkel, amelyek az önálló vámterület felállitásával a magyar ipar vállára nehezednek: akkor az *önálló vámterület* felállitásával bekövetkező átmeneti állapot által teremtendő nehéz gazdasági helyzet — mely elkerülhető alig lesz — elsősorban éppen a magyar iparnak válik kárára, amely iparnak fölvirágoztatását czélozza az egész átalakulás. Méltán várta volna el tehát a magyar *fogyasztó* közönség érdeke is a magyar ipar legfelső fórumától azt, hogy az általános szólamokon felülemelkedjék. Hogy ezt a kongresszus nem tette, az valóban sajnálatos. *Melkó* Bertalan budapesti iparos egyenes hivatkozással az *Egyetértés* emlitett czikkére és helyes felismerésével a magyar közgazdaság igazi érdekeinek ezirányban konkrét javaslatot is szándékozott tenni. Sajnos, javaslatának megindokolásában annyira helytelen taktikát követett, hogy a kongresszusi tagok impressziók után induló s hangosabb nagyobb fele javaslatának megtételét megakadályozta, a mely javaslatnak elfogadása pedig (ha előterjeszthető, kétségtelenül elfogadják) egyik leghasznosabb intézkedése lett volna a kongresszus első napjának. A javaslat a következő:

»Küldessék ki egy 20 tagu bizottság, melybe főleg elökelő szakképzett kézmüves iparosok és kamarai titkárok választassanak be és ez a bizottság előre dolgozza ki azon

átalakulásokat, melyekre az önálló vámterület életbeléptetése esetén a kézműves iparosoknak el kell készülniök. És ezt a munkálatot sürgősen küldjék meg az összes ipartestületeknek.«

A kongresszus első napjáról a részletes tudósításunk a következő:

Pest-szálloda feldiszitett nagytermében már kora reggel együtt voltak a kongresszus tagjai. A karzatokat pedig szebbnél-szebb leányok és asszonyok ragyogó koszoruja foglalta el. Az elnöki emelvényen következők foglaltak helyet:

Thék Endre elnök, Kossuth Ferencz, gróf Apponyi Albert, Bartha Miklós, gróf Zichy Jenő, Barabás Béla, Babó Mihály, Hock János, Pisztory Mór, Mihajlovich Kornél, Kállay Ubul, Sümegi Vilmos, Endrey Gyula, Putnoky Mór, Mukics Simon, Varga Károly, Csányi Sándor, Somogyi Aladár, Lázár Pál, Balogh Mihály, Kubik Béla, Rajk Aladár, Hilbert Károly, Leszkay Gyula, Majthényi Adám országgyülési képviselők, Biró Kálmán Szabadka polgármestere, s Soltész Pál iparegyesületi titkár.

Mielőtt Thék Endre a kongresszust megnyitotta volna, inditványozta, hogy egy három tagu bizottságot küljenek Kossuth Ferencz, gróf Apponyi Albert és gróf Zichy Jenő és a többi országgyülési képviselő meghivására. Ami megtörténvén, a fentemlitett képviselők az utcza s a kongresszusi tagok lelkes tüntetése közben foglalták el helyeiket az emelvényen. Ezután szép beszéddel nyitotta meg Thék Endre elnök a kongresszust.

A megnyitás.

Egy ezredév telt el, mondta, hogy fényesen ünnepelte hazánk minden számottevő tényezője az 1896-iki kiállitás alkalmával a magyar munka sikerekben gazdag alkotásait. Ott az ország nagy és kisipara versenyzett a hazafias munkában, de kiválólag azon iparok, melyek a kézmüvességből nyerték éltető erejüket, jártak elül a nemes versenytéren és az ország értelmisége és a világ számitani tudó közönsége előtt beigazolták, hogy nemcsak a csatatéren tud nemzetünk küzdeni a szebb és maradandóbb jólétért, de a munkásság azon a téren is betölti hivatását, a mely a keleti nemzetek között vezető szerepre jogositja. Hazánk jövőjének biztositása egyedül attól függ, hogy a nemzeti munka terén mily mérvben tudjuk betölteni azt a feladatot, a mely a magyar államot a középeurópai államok sorában megilleti.

Évtizedeken keresztül fennen hangoztattuk hazánk közgazdaságának függetlenitését, az önnálló vámterület alapján, az ipartörvény módositását, a balesetbiztositási törvény letárgyalását, a szocziálpolitikának az ipar érdekeivel való összhangzatba hozatalát, az ipartestületek autonómiájának kibővitését, a sztrájk és bojkottok orvoslását, a melynek törvényes rendezése vár a megvalósulásra. Kis- és nagyiparunk évek hosszu során át nélkülözi boldogulásának legfőbb feltételeit, a melyeket a nemzet jól felfogott érdekeben rég meg kellett volna teremtenie.

A kormány és a parlament hatáskörébe tartozik ugyan a bajok hosszu láncolatának orvoslása, azonban ott mi jobbára idegenek vagyunk és a nemzeti jobblét fejlesztésének termő talaja itt lent van, az iparosság és a dolgozó milliók erejében, összetartó törekvéseiben. Egy ezredév mult el s mi nem tudjuk megérteni, hogy mily irányban kellene haladni, hogy a tönk szelén álló kisipart, a mely erős nemzeti jeleggel bir, megmentsük. Kongresszusunk a czélból jött össze, hogy feltárja ismételten a bajokat s ha a nemzet közveléménye figyelmére méltatja szavunkat, akkor a magyarban rejlő nagy intelligenczia kifejlesztésével sikerülni fog oly középosztályt teremteni, a mely hatalmas védbástyája lesz nemzetünk függetlenségének.

A megnyitóbeszédet lelkesen megéljenezték, mire dr. Biró Károly, Szabadka város polgármestere üdvözölte a kongresszust Szabadka város nevében.

Hosszas taps és éljenzés követte szavait, mire a központi bizottság jelöléseinek betartásával megalakitották a már közölt kongresszusi tisztikart.

A tárgyalás.

Az érdemleges tárgyalást a gróf Zichy Jenő határozati javaslata az önálló vámterületről vezette be. A javaslatot szószerinti szövegében már régebben közöltük — s meg is tettük rá észrevételünket — lapunkban.

Zichy határozati javaslatát hosszabb beszéd kiséretében indokolta meg. Beszédében visszatekint a kérdés történeti multjára, hangsulyozza, hogy ő már 1879-ben küzdött az önálló vámterület eszméjéért, amelyet mindig képviselői programmpontjaul is vallott, kivette részét az eszme megvalósitásáért folyó küzdelemből napjainkig. S lőtörekvése — mondja — mindig az volt, hogy az ipari és a mezőgazdasági termelést megfelelő összhangba hozza azáltal, hogy nyersterményeinket a magyar ipar által dolgoztassa fel. Ezzel és nem mesterséges iparfejlesztéssel kell az önálló gazdasági életet megteremteni, mert az osztrák ipar rendkivül tudatos és legtöbbször felülről is támogatott versenyével a hatósági gyámság alatt élő függő ipar ugysem birja meg különben az erős versenyt. Amellett azonban az önálló vámterület létesitésével sokkal jobban megőrizhetjük nemzeti jellegünket is s jobban óvakodhatunk a Lajtán tuli ledér izlés és laza erkölcsök befolyásától. A hazát nem adjuk semmi áron és senki fiának, fejezé be beszédét, előterjesztvén határozati javaslatát.

Zichy után **Achim** János az ipartörvény reviziójáról tartott előadást, a melyben röviden vázolta az ipartörvény reviziójáért immár 15 év óta folyó eredménytelen küzdelmet, melynek során a magyar iparosok összesége ismételten fordult indokolt memorandumokkal a ker. miniszteriumokhoz, ahol azonban csak üres igéreteket nyert. Végre a legutóbb Szterényi miniszteri tanácsoshoz intézett felterjesztések eredményre látszottak vezetni, midőn a véletlen sors Szterényit a revizionális ügyek osztályában az államtitkárságra szólitotta fel.

Félő, hogy ez a revizionális törekvések megakasztását eredményezi, de előadó mégis bizik Szterényi igéretében, mert egyedül csak tőle várhatja a törvény revideálását.

Miért is ajánlja, hogy az eddigi memorandumokban foglaltak ismételt sürgetésével forduljon a kongresszus a képviselőházhoz.

Ezután **Molkó** Bertalan Zichy Jenő határozati javaslatának elfogadásával bevezető sorainkban közölt inditványát terjesztette elő. Indokolásában azonban annyira maga ellen ingerelte a többség hangulatát, hogy képtelen volt inditványát tényleg beterjeszteni. Az inditványnyal magával bevezető sorainkban foglalkozunk.

Ezután **Apponyi** Albert kért szót s a következő nagy értékü nyilatkozatokat tette:

Uraim, csak néhány szót engedjenek meg nekem, hogy leginkább azt az álláspontot jellemezzem, a melyet a magam részére vonatkozólag, mint az itt jelenlevő »országgyülési képviselők«, elfoglalok mindazon érdekes tárgyakkal szemben, a melyek itt napirendre vannak tüzve. Ha nem veszünk részt élénken a tárgyalásokban, ne annak méltóztassék tulajdonitani, mint hogyha nem a legnagyobb érdeklődéssel viseltetnénk iránta, hanem mi azért jöttünk ide, hogy maguknak az érdekelt iparosoknak nézetét meghallgassuk. Nekünk elég alkalmunk van nézeteinket kifejezésre juttatni és Isten segitségével eredményre is juttatni. Itt az iparosoké a szó.

Nem hozzájuk akarunk szólani, hanem tőlük hallani és az életet megfigyelni akarjuk. Hiszen kérvények alakjában az elénkbe kerül, amit határoznak, de sokkal nagyobb okulást meritünk belőle, hogyha önök között közvetlen benyomásokat szerzünk, ha meglátjuk milyen érzelmek vezérlik önöket, milyen felfogások nyilvánulnak, mik az óhajtásaik, szóval: sokkal többet látunk s hallunk itt, mint abból a rideg papirból. Ezt sziveskedjenek tudomásul venni és a mi tartózkodásunkat nem az érdeklődés hiányának, hanem a komoly tanulmányozásnak méltóztassék betudni. Ami pedig ezen óhajtásaikkal szemben való állásfoglalásainkat illeti, igéretet tőlem — nem várhatnak. Hanem azt sziveskedjenek tudomásul venni, hogy egyrészt abban a nagy nemzeti küzdelemben, a melynek keresztülvitele elé óriási nehézségek gördülnek s amelyeket Isten segitségével és a nemzet támogatásával le fogunk győzni: a magyar nemzeti élet teljességének keresztülvitele lebeg szemünkelőtt; más felől pedig annak keresztülvitele, hogy a nép képviseletében ne egyesek hatalmi érdeke, hanem a nép millióinak érdeke legyen irányadó. Ha ezt az uj szellemet a népképviseletben keresztülvisszük, akkor biztosak lehetnek benne, hogy ott meghallgatást fog találni minden igazságos, a nép jólétével összefüggő kivánság. Azt hiszem, ez többet ér, mint bármely külön kérdésben adható minden külön igéret. Ha ehhez ragaszkodunk, hogyha elérjük, hogy a parlamenti élet igy alakul, akkor nem az egyes kérvényezők mögött álló párturalmi befolyás, hanem a nép igaz érdekei fognak érvényesülni. Erre nézve — tisztelt képviselőtársaim nem fognak engem meghazudtolni — erre nézve fogadalmat tehetünk! (Hosszantartó éljenzés és taps.)

A diszbanket.

Délután két órakor Szabadka város látta vendégül fényes diszebédre a kongressus tagjait a Pest-szálló összes termeiben. Az ebéden a kongresszus tagjai, a város és a megye vezéremberei teljes számban jelentek meg, ugy, hogy a tágas termek mintegy 750 főnyi közönséggel megteltek. A karzatokat gyönyörü hölgyközönség töltötte meg, melynek sorában ott láttuk több országgyülési képviselő nejét és a város legelőkelőbb asszonyait és leányait, kik közül a kongresszus tagjai meleg tüntetésben részesitették a függetlenségi pártnak ajándékozott gyönyörü Kossuth-zászló bájos himzőjét: Koós Irént, s tervezőjét: Aczél Henrik festőművészt. A Szabadka város festői öltözetü hajduinak sorfalai között két órakor jelentek meg Rákóczi hangjai mellett: Kossuth Ferenczczel az élén Apponyi Albert, Barabás Béla s a többi országgyülési képviselők. Szünni nem akaró tapsok között foglalták el helyeiket.

A harmadik fogásnál **Thék** Endre kezdte meg a felköszöntők sorozatát:

— Van a magyar iparnak — ugymond — egy pártolója, aki azt alaposan ismeri. Az azt mondotta évekkel azelőtt, hogy amit a saját és az ország vagyonából alkottat itt, az legyen minden izében magyar; és szeretetének ereje fényesen bizonyitja, hogy mig magyar fog élni e földön, első pártolója a magyar iparnak a magyar király, kinek szeretetéből épült királyi lakának minden legkisebb részecskéje, bérpalotájának ugyancsak minden részlete a magyar ipar, a magyar müvészet és tudomány alkotása. — Én, ki csak kicsiny részben müködtem közre, szeretetem egész melegével, hazafiui ragaszkodásom legtisztábbikával emelem poharamat a magyar király egészségére.

Utána **Biró** Károly, Szabadka város polgármestere a kongresszus elnökére és tagjaira üritette poharát, hangsulyozván azt, hogy egy fejlődni akaró város boldogulásának egyenes utja a gazdasági élet fejlődésének előmozditása.

Ezután **Mokkosao** Mátyás esperes-plébános köszöntötte fel Kossuth Ferenczet, Apponyi Albertet és a jelenlevő orsz. képviselőket.

— Üdvözöljük őket, mondta beszédében, mert ők nemzetünk dicső vezérei a mai szomoru, bár nem vigasznélküli időben. Szomorunak mondám, mert ama gyászos elkeseritő törekvéseket látjuk ismét nemzetünk ellen foganatba vétetni, melyekkel 400 év óta majdnem megszakitás nélkül kisérleteztek. De vigasztalás is van a mai időkben; lelki gyönyörrel szemléljük e nagy küzdelemben a nemzet politikai érettségét, összetartását, magasztos erkölcsi erejét, ősi erényét megujulni. Megelevenülnek a mult század hosszas éveinek küzdelméből a vármegyék ellenmondásai, azok ellenszegülései. S mindazok szemlélése vigasztal bennünket. A küzdelemben ők világitanak s őket követjük mindig, mindenben s mindenütt. Az isten sokáig éltesse Kossuthot és Apponyit.

Most **Kossuth** Ferencz a következő beszédet tartotta:

—Tisztelt Uraim! Habozva szólalok fel, minthogy Mokkosac főtisztelendő ur a Napokról szólt, én pedig magamat ezen elnevezés alá nem sorozhatom és nem is sorozom. Én magamat egy porszemnek tekintem e magyar haza földjében, egy porszemnek, amely igyekezik maga köré vonni más porszemeket, hogy az egészből legyen egy erős szikla (Zajos tetszés.), amelyből felépüljön Magyarország függetlensége. (Éljenzés, taps.) Mi mindnyájan, akik a magyar függetlenség várának felépitésén dolgozunk, egyszerü napszámosok vagyunk, mi megteszszük kötelességünket, de erőnk kicsiny. Ami erőnk a magyar nép ereje, ami erőnk a magyar közveléménynek szilárdsága, fellelkesülése, ami erőnk a magyar nemzetnek kitartása. (Ugy van, éljenzés.) Midőn járunk az országban szerteszét azért, hogy olyanok legyünk, mint a szent irásnak maghintője, akkor sok helyen találkozunk már azzal a ténynyel, hogy a régebben hintett mag megfogamzott és kikelt. Sok helyen találkozunk már ezen örvendetes ténynyel olyan helyeken is, ahol, azt hittük, hogy ismét az irásra hivatkozzam, a mag, melyet elhintettünk, sziklára hullott. És ime, csodákcsodája, a sziklákon is kikelt már e mag olyan helyeken, a hol ezelőtt a magyar állam, a magyar független állam eszméjének hire-hamva sem volt, ott ma már magasan lobog a magyar függetlenségi zászló. (Hosszas éljenzés.)

Tisztelt barátaim! Én e tényben a magyar népnek politikai érettségét látom. Midőn a magyar alkotmány veszélybe került, midőn bebizonyult, hogy az az alkotmány, a mely alatt élünk, nemzeti irányban nem fejleszthető, pedig mindenki tudja, hogy a megjegeczesedés ugyanegy a halállal, ha tehát valamit fejleszteni nem lehet, akkor az a nemzetek életéhez nem alkalmazható, — mondom, midőn bebizonyult, hogy ez az alkotmány, melyben élünk, nem fejleszthető, akkor a magyar és józan ész, a magyar politikai érettség odafordult, ahol a legnagyobb erő van, ahhoz az eszméhez, amelynek eszmélyében a legnagyobb erő rejlik, a függetlenségi eszméhez. (Zajos helyeslés.) Nemcsak a mi munkásságunk növelte nagyra a függetlenségi pártot, hanem különösen a haza ellenségeinek támadása, ugy, hogy én már látom közeledni azt az időt, midőn Magyarországon csak egy párt lesz: a függetlenségi párt. Látom közeledni azt az időt, midőn, Magyarországon csak egy zászló fog lobogni, melyet ez időszerint érdemtelen, de azért hűséges kezekkel én hordozok (Éljenzés.) s amelyet még magasabbra segitett felemelni az én dicső barátom: gróf Apponyi Albert. (Hosszas, perczekig tartó zajos éljenzés, taps.) Ez a zászló, t. uraim, régi zászló; atyáink zászlaja és az, melyet atyáinknak atyái lobogtattak. Ezt a zászlót felemelték valahányszor felujultak az édes haza sebei és végighordozták az országon elődeink, ahogy végighordozzuk mi most. Ezt a zászlót összetépte a sors keze. De soha semmi sem tudta bemocskolni. Nekünk is kötelességünk ezt oly magasra tartani, hogy semmi mocsok el ne érhesse. Egykor a véres kardot hordták szét az országban, midőn veszélyről volt szó, ma e tiszta zászlóval és másik kézben a törvénykönyvvel magunk köré gyüjtjük a nemzetet és azt mondjuk neki, hogy azok, a kik hivatva lennének megvédeni a törvényt, azok támadják meg. Azt mondjuk nekik: te nemzet, védelmezd meg törvényeidet és midőn ez már sikerült neked, akkor fejleszd mindaddig, mig el nem érted azt a végczélt, melyet minden élni akaró nemzetnek elérni kell, az önállóságot és függetlenséget.

En most először vagyok e városban, remélem — nem utoljára. (Eljenzés.) Sok lelkesedéssel találkoztam és örömmel látom, hogy e városban anyanyelv különbség nélkül hazafiasan érez mindenki. Adja Isten, hogy ezt az érzést semmi meg ne zavarja és adja Isten, hogy az a zászló, mely a mult választásoknál győzedelmeskedett e kerületben, győzedelmeskedjék itt mindörökké. En tehát Szabadka polgáraira emelem poharamat és emelem egyuttal Szabadka őrangyalaira a szabadkai hölgyekre, (szünni nem akaró zajos éljenzés) akik minket megtiszteltek e diszes zászlóval, hogy alája sorakozzunk és alatta küzdjünk. Üdvözletemet küldöm nekik s Isten áldását kérem Szabadka minden polgárára.

Kossuth Ferencz után gróf **Zichy** Jenő Szabadka város polgármesterét, polgárait és a szabadkai hölgyeket köszöntötte fel.

Gróf **Apponyi** Albert emelkedett ezután szólásra s zuhogó tapsok s lelkes éljenzés közepette a következő beszédet mondotta:

T. barátom egy futó visszapillantást vetett a nemzet történetére. Felidézte a fájdalmas emlékeket, melyeket a nemzet függetlenségéért, szabadságáért folytatott dicső harczokhoz fűzött, elmondá és teljes joggal, hogy a nemzet harczaiban a leghatásosabb fegyver, a melyet soha kezünkből kicsavarni nem birtak, a *törvénykönyv* volt s voltak idők, a midőn az országot előzőnő ellenséges hadseregekkel szemben semmi mást nem tudtunk állitani, csak egy törvényszakaszt, de végén a hadseregek, a zsarnokság visszavonult, elpusztult, a törvényszakasz pedig diadalmaskodott minden erőszak fölött. Tanulságul és intő például. Ezt a mi csalhatatlan fegyverünket soha kezünkből ki nem engedjük. Tehát t. barátaim a fegyver, legyen az kard, ágyu vagy törvényszakasz, csak ugy megvédi a népet, de magában véve nem tudja fenmaradását biztositani, nem tud támasztani az uj fejlődéseknek erőket. A nemzet elpusztult volna, hogyha nem rendelkezett volna az életnek, a működésnek, a haladásnak biztositó erőivel. T. barátaim, hogyha tehát nemzetünk jövőjét biztositani akarjuk hogyha reménynyelteit szemekkel akarunk a jövőbe nézni, nemcsak azt kell keresnünk, hogy fegyverünk olyan-e, amelyet nem tud megtörni az ellenség lerohanása, hanem, amely megtudja védeni a nemzeti élet és a nemzeti fejlődés tényezőit bárki és bármi ellen. T. barátaim, ami engem örömmel, büszkeséggel s reménységgel tölt el, az éppen az, hogy ebben a kongresszusban látom a nemzeti élet fejlődését megerősitő erőket. Gazdasági tevékenység nélkül egyetlen-egy olyan nemzet sem állhat fenn, nem teremheti meg védelmének eszközeit sem, amely nem támaszkodik az ősi gazdaság mellett előretörő iparra. T. barátom, Kossuth Ferencz, helyesen emlékezett meg arról az alakulásról, mely most kezdődik a nemzet életében s a mely a nemzet gazdasági önállóságának kivivását fogja eredményezni. És daczára minden incselkedésnek és csábitásnak, a másik nagy gazdasági érdek, a mezőgazdaság nem engedte magát odavitetni, hogy a maga erőit felhasználtassa és ujját állja a nemzeti átalakulásnak. Miért?! Mert felismerték hogy ezentul a karddal és az ágyuval egyenlő szerepet játszik az, hogy a polgári tevékenység minden ágában versenyképes legyen egy nemzet. Ha e téren elmarad, akkor fognk csak olyan veszedelemmel szemben állani, amelylyel szemben a törvénykönyv sem segit. Erőszakos támadásnak szemben igen is a törvény megvédett, de az elmaradásnak, a hervadásnak veszélyeivel szemben a törvény sem képes megvédeni. (Ugy van! Eljenzés). Azért a hazának sorsa minden egyes polgárnak becsületességébe, munkásságába és érvényesülési képességébe van letéve. S midőn itt magam előtt látom az ország iparosságának nagy gyülekezetét, a mely ipar minden izében magyar és nemzeti érzelemtől van áthatva, a mely a magyar alkotmány elárulása árán anyagi előnyeket se kiván, akkor bizalommal nézek nemzetünk jövője elé, mert önöket látom magam előtt. (Hosszas éljenzés). Mert látom, hogy a mi nemzetünkben, a melynek katonai erényeit elismerték, a melynek politikai ösztönét is elismerik, amelyet jogász nemzetnek hivnak az egész világon, tehát jogalkotási tehetségünkbe se kételkednek, de amelynek gazdasági képességeit kétségbe vonták, látom önökben, hogy a nemzet fel van ruházva azon feltételekkel, amelyek mellett a jövőben a nemzetek nagy csatái vivatni fognak. Azért hát áldom a magyar ipart és éltetem önöket mint a magyar iparnak és a jövőnek legerősebb biztositékait, (Zajos, perczekig el nem mulni akaró taps.)

Perczekig tartó taps s tüntetés után alig tudott szóhoz jutni **Barta** Miklós, ki egy igen fordulatos beszédben a magyar ipar fejlődésére üritette poharát. Ritka lelkes beszédet mondott **Hock** János, kinek ezuttal tartott beszéde egyike volt a nagy szónok legszebb beszédeinek. A magyar név erkölcsi erejére, ez erőből fakadó hatalmas nemzeti önbizalomra s a kettőnek eredményére, a magyar nemzet iparági és politikai függetlenségére üritette poharát.

Számos felköszöntő hangzott még el, mely után a kongresszus tagjai a város ipartelepét tekintették meg.

A szinházban.

Az ünnepi hangulat a politikusok elutazása után sem szünt meg. Este a város szinházában igen sikerült előadás volt. Először Balla Miklós, a kiváló póéta lépett a szinpadra s ez alkalomra tüzes hazafisággal megirt prológját mély érzéssel adta elő.

A költőnek a magyar iparosokhoz intézett lelkes szavai mindenütt élénk visszhangra találtak. Ezután Szávai Gyulának nagyszabásu müvét adták elő Tompa Kálmán és Szamos József, a szintársulat jeles képzettségü tagjai. Szávai Gyulának pompás müve, mely a szocziológiának legégetőbb problémáit dolgozza fel, nem tévesztette el hatását. Az előadó müvészek vissza tudták adni a szocziálista hideg közönyét és a hazafi meleg érzelmeken nyugvó önzetlen odaadását.

Az előadást igen sikerült mükedvelői előadás követte. Mocsáry Bélának „A szálka" czimü egyfelvonásos darabját adták elő nagy hatással. A főszerepet Pichné urhölgy játszotta, aki müvészi játékával nagy hatást keltett. Magyari Artur s a többi előadók is kitünő alakitást nyujtottak. Végül a „Hajduk hadnagya" került sorra.

Szabadka városában még mindig ünnepi hangulat uralkodik. Bácska fiai még mindig a tegnapi nap eseményeinek hatása alatt állanak. A lelkesedés mindenütt általános. Az a tüz, amit tegnap a politika kiváló vezérei itt meggyujtottak, mindenütt elterjedt és növekszik a nemzeti nagy küzdelem diadalának biztos és szilárd tudatában.

A kongresszus a tanácskozást holnap folytatja.

Nemzetközi kongresszusok.

A most folyamatban levő állatorvosi és börtönügyi kongresszusok, holnap befejezik tanácskozásaikat s azután megkezdődnek a vidéki kirándulások. A börtönügyi kongresszus tagjai ugyan már ma sem tartottak ülést, hanem kisebbnagyobb csoportokban a fővárosban és környékén levő fegyintézeteket látogatták meg.

Az állatorvosi kongresszus az ünnep miatt sem szakitotta meg tanácskozását. Két szakosztálya, az állategészségügyi és kórtani szakosztály a régi képviselőház termében tartá üléseit.

Ezekről az ülésekről a következőket jelenti tudósitónk:

A nemzetközi kongresszus állategészségügyi szakosztálya Arloing állatorvosi főiskolai igazgató (Lyon) és dr. Malkmos állatorvosi főiskolai tanár (Hannover) elnöklete alatt tartott ülést.

Napirenden volt a védőojtás a száj- és körömfájás ellen. Előadóként szerepeltek: dr. Löffler titkos egészségügyi tanácsos, egyetemi tanár (Greifswald) és dr. Perroncito E. állatorvosi intézeti igazgató, egyetemi tanár (Turin), akiknek szakszerü fejtegetéseit nagy tetszéssel fogadta a kongresszus. A napirend második pontja volt: Védekezés a sertésvész ellen, tekintettel a védőojtásokra. E kérdésről először dr. Joest állatorvosi főiskolai tanár (Drezda) értekezett s utána dr. Preisz Hugó állatorvosi főiskolai tanár (Budapest), akinek nagyérdekü tudományos előadása ezzel az összefoglalással végződött:

»Jelenleg nem ismeretes olyan biztos hatásu szer, melylyel sertéseket sertésvész és sertéspestis ellen immunizálni, vagy ezeket gyógyitani lehetne. Az erre irányuló kisérletek azért nem vezettek eredményre, mivel a sertésvész, illetve a sertéspestis igen gyakran egymással vagy más fertőzéssel keverve fordul elő. A jövőben szigoru ellenőrzés alatt végzendő kisérletek lesznek hivatva annak eldöntésére, hogy egyes ojtóanyagok vagy szerumok ajánlhatók-e?

2. Általános állategészségügyi intézkedésekkel az ezen járványok által okozott veszteségek lényegesen csökkenthetők, ezeknek szigoru és következetes végrehajtása ezidőszerint a leghatékenyabb eljárás a járványok elleni védekezésnél.« A kongresszus tagjai mind a két előadót zajosan megéljenezték.

A szakosztály délután folytatta tanácskozásait. Ezuttal a veszettség irtásának kérdése volt napirenden, melyről előadást tartott dr. Casper egyetemi tanár (Boroszló) és dr. Spielmann állatorvosi főiskolai rektor (Lemberg). Casper szerint szükséges a kutyák számának lehető csökkentése a kutyaadó és szájkosárkényszer által. Veszettség esetén pedig a bejelentési kötelezettség és ebzárlat kivánatosnak tartja, hogy a védekezés minden országban egyforma alapelvek szerint ugyanazzal a szigorusággal történjék. Spielmann a veszettség hathatós irtása érdekében a törvényes intézkedések megváltoztatását, illetőleg kiegészitését sürgeti.

A kongresszus tagjai a javaslatokat elfogadták.

Ma este 8 órakor a kongresszus tagjai diszlakomára gyültek össze a Royal-fogadó nagytermében.

UJDONSÁGOK.

— **A király »hü csapatjai« közt.** Steknáról táviratozzák: Ma reggel kilencz órakor a főhadiszálláson a király elnöklésével és *Ferencz* Ferdinánd, *Frigyes* és *Rainer* főherczegek jelenlétében megvitatták a hadgyakorlatokat. A megbeszélésnél valamennyi tábornok, a döntnökök és a tudósitók is jelen voltak. Mindenekelőtt ismertették a hadgyakorlatok lefolyását. Ezután a király vette át a szót és bevezetésül teljesen megerősitette azt a dicséretet, a melyben a csapatokat a vezérkar főnöke már előzőleg részesitette és azután köszönetet mondott mindazoknak külön-külön, a kik e hadgyakorlatok bevezetése és lefolyása körül munkájukkal és szorgalmukkal érdemeket szereztek maguknak ugy a helyes és szabatos vezetésért, valamint a hadtestek kitünő állapotáért, továbbá *Rainer* főherczeg osztrák honvédfőparancsnok s adlátusának, Parman táborszernagynak a nagy kitartás és teljes harczi készség ama próbáiért, a melyeket a hadgyakorlatokban résztvett honvéd csapatok tanusitottak. A király minden tegyvernemről külön dicséróleg emlékezett meg, különösen pedig az alsóbb vezetés önállóságában és a terepnek a gyalogság és tüzérség által való ügyes kihasználásában elért nagy haladásról, a lovasság rendjéről és kitartásáról és az utászoknak a hidak verésében és a védelmi hadiállások előkészitésében tanusitott mintaszerü munkáiról. Valamennyi jelenlevő mélyen meg volt hatva, kivált mikor a király észrevehetően meghatott hangon ezekkel a szavakkal fejezte be beszédét, hogy *menynyire örül annak, hogy e nehéz időben néhány napot hü csapatjai között tölthetett el.*

— **Uj titkos tanácsosok.** Báró Fejérváry miniszterelnök értesitette gróf Csáky Károly váczi püspököt, hogy a király valóságos belső titkos tanácsossá nevezte ki. Ebből az alkalomból a váczi jótékonysági és egyéb egyesületek, valamint Vácz város törvényhatósága küldöttségileg üdvözölték a közszeretetben álló főpásztort. A város nevében Freysinger Lajos királyi tanácsos üdvözölte a püspököt, hangsulyozva a jótékonyság körül szerzett kiváló érdemeit. Gróf Csáky püspök válaszában kijelentette, hogy ezentul is a jótékonyság gyakorlását fogja feladatának tekinteni és jelezte ama elhatározását, hogy a vásárteret, amely a püspökség tulajdona, a városnak fogja legközelebb ajándékozni. Gróf Csáky ezen elhatározása általános örömet keltett a városban. Gróf Csáky Károlyon kivül még gróf Majláth Gusztáv erdélyi püspök és gróf Széchenyi Miklós győri püspök is megkapta a valóságos belső titkosi méltóságot. Az erre vonatkozó hivatalos közlés legközelebb megtörténik.

— **Reformok az államvasutaknál.** Vörös László kereskedelemügyi miniszter rendeletet intézett az államvasutak igazgatóságához az ügymenet egyszerüsitése érdekében. A miniszter leiratában utal az idők során elhatalmasodott ama gyakorlatnak a következményeire, hogy a felsőbb államvasuti fórumok az alsóbbak hatáskörét szabályellenesen mindegyre növekvő mértékben magukhoz vonták. Meggyőződése a miniszternek, hogy az államvasuti igazgatás fokozott mérvben mozgékonynyá válnék azzal az egyszerü és haladéktalanul keresztül vihető intézkedéssel, ha minden egyes szervezeti fokozat eredeti hatásköre visszaállittatik. Ily módon a személyes felelősség érvényesitésével ugy az igazgatás menete, mint a végrehajtási szolgálat ellátása nyer gyorsaságban, egyszerüségben és ami fő: az ügyek érdemi elintézésének a tökéletességében is. Ezzel elesik a kétszeres, néha többszörös munka, melylyel az alsóbb igazgatási fokok javaslattétele és viszont ennek felsőbb fokon való elintézése a mai állapot mellett jár és a mely nemcsak a felelősséget csökkenti hanem a végrehajtást is nem ritkán hónapokig késlelteti. Elődázhatlanul szükségesnek tartja tehát a miniszter, hogy a fennálló ügyrendi utasitások tüzetes átvizsgálása alapján megállapittassanak az üzletvezetőségeket, forgalmi és állomási főnökségeket, fűtőházakat, műhelyeket és osztálymérnökségeket megillető hatáskörök, elrendelvén egyuttal, hogy az illető ügyek haladéktalanul az illetékes hatáskörbe utaltassanak. Azonfelül kijelöltetni kivánja azokat az ügyeket, amelyek tekintet nélkül a ma érvényes ügyrendekre, valamely alsóbb fokozat körébe aggály nélkül átengedhetők és ebben a részben különös sulyt fektet a *müszaki szolgálat* lehető nagymérfü deczentralizására. A miniszter rendelkezése következtében az *iratváltások kettős sorozata* két, sőt több fokon ugy fel-, mint lefelé számos nagyterjedelmü ügycsoportra nézve *elesvén*, jelentékeny számu munkaerő szabadul fel és igy a létszám ugy az igazgatóságban, valamint az üzletvezetőségek központjában nem csekély mértékben csökkenthető. Az ily módon a központokból kihelyezhető erőket a miniszter oly szolgálati beosztásban kivánja alkalmazni, a mely mellett a végrehajtó szolgálat érdekei is kielégitést nyernek. Ehhez képest az illetők az intenzivebb forgalmu vonalak nagyobb állomásaira osztandók be, hogy ott a pihenési idő rendezése folytán szükséges létszámemelés is részben megtörténjék.

— **Rabbi-beiktatás.** A pesti izr. hitközség ujonnan megválasztott két rabbijának, dr. Fischer Gyulának és dr. Handler Simonnak ma délután 5 órakor volt a hivatalos beiktatása a hitközség disztermében. A beiktatáson, a melyen kizárólag az elüljáróság tagjai vettek részt, a rabbik teljes papi ornátusban jelentek meg. Az installáczió rövid szertartása után az elüljáróság tagjai az uj rabbikat levezették a templomba, a hol a péntek esti istentisztelet keretében dr. Fischer Gyula tartotta meg székfoglaló beszédét. Az ájtatos közönség zsufolásig megtöltötte a templomot s mély csöndben hallgatta meg a rabbi szép beszédét. A holnap délelőtti istentisztelet alkalmával dr. Handler Simon fogja székfoglaló beszédét megtartani.

— **A Vay család viszályának elintézése.** Főuri körökben a nyolczvanas és a kilenczvenes években nagy szerepet játszott báró Vay Aladár és báró Vay Dénes. A két fivér, két nővért, a gömörmegyei hires Draskóczy leányokat vette el feleségül. Néhány esztendő mulva azonban Aladárnak a felesége meghalt s nagy vagyonát leánya Alojza örökölte. De az apa és leánya nem jó egyetértésben éltek, a minek az lett a következménye, hogy az apát elmozditották a vagyon kezelésétől és a leány gyámjául Vay Dénes pozsonyi főispánt nevezték ki. Ezután történt az a szenzációs esemény, hogy Vay Alojza nyomtalanul eltünt. Eltünése előtt azonban egy czeruzával irt végrendeletet hagyott hátra, melyben egész vagyonát unokatestvérére, Vay Dénes fiára hagyta. Az apa, leánya rejtélyes eltünésébe nem tudott megnyugodni s kérésére megindították a vizsgálatot. Ezt a vizsgálatot

később beszüntették, mert semmi büntetendő cselekményt nem tudtak fölfedezni. Ennek daczára ebből az ügyből a polgári és bünpöröknek egész légiója származott. Vay Dénes és családja végre megunta az örökös perlekedést s egyezségre lépett Vay Aladárral. Ennek az egyességnek van egy pontja, mely szerint Vay Aladár köteles elhagyni Magyarországot. A báró, mint értesülünk, ezt a kikötést teljesitette is és ma Amerikába utazott, hogy Magyarországba soha többé vissza ne térjen.

— **Krasznay Ferencz beteg.** Krasznay Ferencz országgyülési képviselőnek, mint értesülünk, sulyos szembaja támadt, amelynek orvoslására legközelebb külföldre utazik. Állapotában lényeges a javulás, de az aktiv politikától egyelőre távol kell maradnia.

— **Orvosok vándorgyülése.** Az országos orvosszövetség tagjai ma tartották nyolczadik vándorgyülésüket Marillán. A gyülést Konrád Márk királyi tanácsos, helyettes-elnök, az ez alkalomra diszesen fellobogózott hangversenyteremben nyitotta meg s bejelentette, hogy Kétly Károly elnök betegsége miatt a gyülésen nem vehet részt. Ezután inditványára tiszteletbeli elnökül Pogány Károly Krassó-Szörénymegye főispánját választották meg. Dr. Flesch Nándor főtitkár az orvosi szövetség mult évi működéséről szóló, dr. Balogh pediga pénztári jelentését terjesztette be. Imre József a vagyonos betegek kórházi ápolásáról értekezett és azt inditványozta, hogy jövőre a kórházakban is kezdjenek orvosidijakat, a szegényeket pedig minden fizetés alól mentsék fel. Dr. Flesch főtitkár, a fogmüvesek ellen való védekezésről tartott előadást s energikusan tiltakozott a technikusoknak királyi kegyelem utján fogorvosi gyakorlatra való képesitése ellen. A községi és körorvosok helyzetének javitása ügyében a kongresszus abban állapodott meg, hogy az igazgatótanács ujitsa meg az eddigi kormányokhoz beterjesztett kérelmeket. Végül két igazgató-tanács tagot választottak, névszerint Nekám Lajost és Bodnár Sándort. Ezzel a kongresszus a helyetteselnök zárszavai után véget ért. Délben Hoflenreich dr. gazdag lakomával vendégelte meg a gyülés tagjait, amelyen számos felköszöntő hangzott el. Az egybegyült orvosok a délután folyamán oszlottak szét. A jövő évi vándorgyülés Budapesten lesz.

— **Összeégett urileány.** Borzalmas szerencsétlenség történt tegnap a biharmegyei Hajdulugas községben. Groszman Simon kereskedő családjával fürdőre utazott és ez idő alatt a házra rokona, Weinblum Szeréna, Weinblum Ignácz füzesgyarmati kereskedő leánya ügyelt fel. Tegnapelőtt hazavárta rokonait, s ki akarván fényesiteni a butorokat, forró petróleumba mártott rongygyal dörzsölgette azokat. A petroleumos butor azonban tüzet fogott, amit a leány kötényével akart eloltani. De vesztére, mert köténye meggyulladt és csakhamar lángban állott a szerencsétlen leány. A szomszédok aléltan találtak az összeégett leányra, aki estére iszonyu kinok közt belehalt szörnyü sebeibe.

— **Millios kártérités.** A sprembergi vasuti katasztrófa által okozott károkat most becsüli fel egy bizottság. Az anyagban okozott kár meghaladja az egy millió márkát. Óriási összegre rug a személyi kártérités, mely a katasztrófa alkalmával elhunytak hátramaradottaik és a sérülteket illeti. A vasutigazgatóságnak évenként legalább 100.000 márkát kell erre a czélra forditania. Az igazgatóság most tárgyalásokat folytat az érdekeltekkel és két millió márkába óhajt egyszer s mindenkorra kiegyezni.

— **A volt vármegyei számvevők sérelme.** A volt vármegyei számvevők és pénztári tisztviselők kongresszusa ma délelőtt megkezdte tanácskozásait. A kongresszusra 59 vármegye küldöttei jelentek meg. Elnökké Szenessy Aladár számtanácsost, alelnökké Hilt Lajos számvizsgalót, titkárrá Kölbig Ferencz számellenőrt választották meg. A kongresszus tárgya kettős: az 1902. évi III. t.-cz. végrehajtása alkalmával történt sérelmek orvoslására irányuló emlékirat szövegezése és az 1902. évi III. t.-cz. módositása dolgában megindult mozgalom tárgyalása. Az első emlékiratot a kongresszus ma déli egy órakor nyujtotta át báró Fejérváry Géza miniszterelnöknek, a második pontra vonatkozó memorandumot pedig, amely a képviselőházhoz van intézve, a kongresszus tagjai báró Bánffy Dezső vezetésével vasárnap fogják átnyujtani a képviselőház elnökének.

— **Nemzetközi fényképkiállitás.** Ma délelőtt volt az iparmüvészeti muzeumban a budapesti Photoklub által rendezett II. nemzetközi amateurfénykép-kiállitás ünnepies megnyitása. A kiállitást, a melyen nagyszámu előkelő közönség volt jelen, délelőtt 11 órakor József főherczeg képviseletében gróf Eszterházy Mihály, a Photoklub elnöke nyitotta meg. A főherczeg képviselőjét báró Hammerstein Rikárd üdvözölte. A közoktatásügyi kormány részéről Molnár Viktor államtitkár és K. Lippich Elek osztálytanácsos jelentek meg a megnyitáson. A főherczeg képviselőjét és a kultuszminiszterium kiküldötteit a kiállitás rendező-bizottsága kalauzolta. A kiállitás külön helyiségeiben a berlini Neue Photografische Gesellschaft 12 méter hosszu Nápolyt ábrázoló hatalmas körképet állitott ki, a mely a fotográfiai iparnak egyik csodája. A kiállitás naponként reggel 9 órától este 6 óráig van nyitva. Belépődij egy korona, vasárnap délután 1-től 6-ig 60 fillér. Egyesületek a klub titkárságánál 60 filléres mérsékeltáru belépőjegyeket kaphatnak.

— **A kolera.** Galicziában, ugy látszik, teljesen megszünt a kolera. Egy krakkói orvos azonban, kinek ázsiai Oroszországban több izben volt alkalma a kolera-epidemiát tanulmányozni, azt mondja, hogy az őszszel szórványos esetekben jelentkező járvány rendesen csak a következő esztendőben tör aztán ki egész pusztító erejével. Azért tehát azt ajánlja az illető orvos, hogy nemcsak, hogy meg ne szüntessék Galicziában az óvórendszabályokat, hanem még lehetőleg szigorubbá is tegyék az intézkedéseket. Németországban, sajnos, még egyre terjed a pusztító járvány és a birodalom minden részéből megbetegedést és halálozást jelent a táviró. A kolera meggátlása czéljából a német hadügyminiszter elrendelte, hogy azokon a vidékeken, a hol már kolerabetegedések voltak, a besorozott ujoncoknak csak november hónapban kézbesitsék a katonai behivókat. Hollandiában is erősen védekeznek a kolera ellen és Antverpenből jelentik, hogy a Schelde-vidéki egészségügyi bizottság a németországi kolera miatt intézkedéseket tett az iránt, hogy a Königsbergből és a Visztuláról érkező hajókat vesztegzár alá helyezzék.

— **Az uj rendőrfőparancsnok beiktatása.** Ma délelőtt ment végbe Lickl Gézának, a rendőrség uj főparancsnokának hivatalos beiktatása. Az ünnepélyes aktus a mosonyi-utczai rendőrlaktanya tágas udvarán folyt le. Háromnegyed tiz órakor érkezett a laktanyába Rudnay Béla főkapitány, aki szép beszéd kiséretében nyujtotta át az uj főparancsnoknak a kinevezési okmányt, a melyet az udvaron gyülekezett legénység előtt felolvastak. Lickl Géza meghatottan mondott köszönetet a főkapitány meleg szavaiért és kijelentette, hogy szigoruan ügyelni fog a főváros közbiztonságára és mindenkor a közönség érdeke lebeg a szeme előtt. A főkapitány ezután egyenkint átadta Köpf Ferencz főfelügyelőnek, Schmidt Ede és Kosztka Árpád felügyelőnek kinevezési okmányaikat. Salágyi Kálmán főfelügyelő üdvözölte ezután az uj főparancsnokot a felügyelői kar és a legénység nevében. Lickl Géza erre hosszabb beszédben köszönte meg az üdvözléseket, majd sorra kezet fogott az egybegyült felügyelőkkel és az ünnepség ezzel véget ért.

— **Halálra kinzott katonák.** A Hainburgban gyakorlatozó szegedi utász katonák között, mint Szegedről jelentik, tifusz járvány dühöng. Ennek a járványnak azonban az embertelen bánásmód és a rossz táplálkozás az oka. A katonák elé olyan ételeket találtak, a melyeket lehetetlen volt megenniök. Ezért az éhes emberek a városi henteseknél vettek élelmet, de ott is romlott, büzös dolgokat kaptak. Igy valósággal éheztek a katonák, a kiknek pedig a buta és czéltalan gyakorlatokon emberfeletti munkát kellett végezniök. Hajnali öt órától délután négyig egy perczenyi szünet nélkül dolgoztak s ez idő alatt órákhosszat voltak mezetelenül tizenhárom-tizennégy fokos vizben. Ezután a gyakorlat után másnap Gyulára kellett volna menniök, de reggelre annyi megbetegedés történt, hogy az indulás lehetetlenné vált. A legénység között igen nagy az elkeseredés.

— **Házasság.** Fleishacker Samu e hó 17-én vezeti oltárhoz Sárváron Kraus Salamon és neje nevelt leányát, Stern Terézt.

— **Petróleum a kutban.** Zomborban, a városház udvarán lévő kutból néhány nap óta petroleumot huznak viz helyett. A dolgot bejelentették a hatóságnak, mely a vizet megvizsgálta és azt konstatálta, hogy 40 perczent a petróleum benne. Meg is próbálták egy lámpában és szépen égett az anyag. A kut most további intézkedésig le van zárva.

— **Baleset a czirkuszban.** Mündner Pált, a vakmerő kerékpárost ma este a czirkuszban sulyos baleset érte. Hiressé vált mutatványa végeztével, amikor a körpályáról legurulva a kijárat felé száguldott, lebukott a kerékpárról s a fején veszedelmes zuzódást szenvedett. A baleset ugy történt, hogy az a készülék, mely a Looping the loop mutatvány idejére a czirkusz kijáratánál van alkalmazva, elromlott s nem a kellő pillanatban tartóztatta föl Mündnert, a ki beleütközve egy vélatlenül kinyilott vasajtóba, öt méternyi távolságra esett el bicziklijétől. A szerencsétlenül járt artistának a czirkusz orvosa nyujtott első segélyt. Allapota sulyos, de nem életveszélyes.

x **Kéjjel szivhatja** magába minden férfi és nő a kecskeméti „Menyecskelikört", melyet az „Első Alföldi Cognacgyár Részvénytársaság" készit Kecskeméten s exportálja a világ négy tája felé.

TÁVIRATOK.

A helyzet Oroszországban.

Tiflisz, szept. 8. A városban igen sok bakui menekült van, akik minden vagyonukat otthagyták. Ma a kőolajfinomitó-tulajdonosok képviselői jelentkeztek a hatóságnál és kerték, hogy nyujtson védelmet nekik és bakui telepeiknek. A tatárok a susai kerület összes pálinkafőzőit felgyujtották. A munkások egy része a hegyek közé menekült, nagyobb részét azonban a tatárok lemészárolták.

A tokiói zavargás.

Tokió, szept. 8. A lakosság hangulata különféle körülmények befolyása alatt lassanlassan nyugodtabb lesz. A mai nap csendben telt el. Ugylátszik, hogy ma nem lesznek további zavargások. Alkonyat felé erős eső eredt meg, melynek következtében a lázongók nagyrésze lakásaiba tért vissza. Kinából zavargásokról érkeznek hirek

Megölt határőrség.

Belgrád, szept. 8. Kursumlje város közelében, a szerb-török határon albánok megölték a kritinjaki őrséget, még pedig egy káplárt és három gyalogost. Egy gyalogost mindkét kezén megsebesitettek. Az albánokkal együttesen jártak el rendes török katonák is. Az utóbbiak, a kik vagy negyvenen voltak, rejtekből tüzeltek a határőrségre és elvették az elesettek fegyvereit, azután énekelve eltávoztak a határról.

SZINHÁZ ÉS IRODALOM.

— **Rákosi Szidi Nagymamája.** Nem volt nyári jellege ma a Nemzeti Szinház nézőterének. A publikum minden helyet elfoglalt. Földszint, páholyok, erkélyek, karzatok mind roskadásig tele. Mert az idei szezonban ez volt a Nemzeti Szinháznak első ugynevezett érdekes estéje. *Csiky* Gergely »Nagymama« czimü szinművét adták elő uj szereposztással. *Prielle* Kornélia egyik legfényesebb szerepét vette át *Rákosi* Szidi. Sokszor kifejeztük már, most sem változtatunk azon a felfogáson, hogy müvészi mértéket nem összehasonlitásból meritünk. Minden müvészi alakitást önönmagával mérünk és igy Rákosi alakitását sem lehet másképpen megitélni. Azok a müvészi képességek, melyek Rákosi Szidiben egyesülnek, ma is igen szépen érvényesültek. Az átmenetek természetessége még ott is, ahol gyorsak és meglepetésszerüek voltak, az illuziót sehol sem kavarták; ellenkezőleg: az effektus jelenetről-jelenetre fokozódott ugy a külsőségekben, mint pedig müvészi elemeinél fogva. Az érzések szinezése, a nagy indulatok interpretálása egyformán sikerült. A nagy beszélő-képesség, melynek segitségével minden szavának nagyobb nyomatékot tud adni, játékát s alakitását különösen értékessé tette. A publikum nagy elösmerésben részesitette a felvonások végén és nyilt jelenetekben egyaránt. Uj volt még Nagy Ibolya a Szeraphina szerepében. A szerep komikus mozzanatait teljesen kiaknázta s az elösmerésre, melyben része volt, mindenben rászolgált. Ligeti Juliska, Rózsahegyi, Gyenes és Gabányi különkülön érvényesültek. Az egész előadásnak szinte ünnepi szinezete volt. (t.)

— **Király-szinház.** Ma *B. Csik* Irén, a miskolczi szinház tagja küzdötte végig János vitéz aranyos huszárattilájában a franczia-török háborut, vagyis helyesebben: a János vitézek versenyét. Még pedig mindkettőt diadallal. Gyökeresen eredeti felfogással tudta Csik Irén Kukoricza Jánosnak immár annyiszor viselt dolgai iránt az érdeklődést ébren tartani, a mi, bizony mondom, dicséretnek több, mintha a dicsérő jelzők legszebb virágait válogatnók ki méltatására. Szilaj, férfias, tüztől áradó volt az ő János vitéze, huszárosan tört a szivekhez. Némely jelenetet — igy a Franczia országba játszót — közelebb hozta hozzánk, jobban fixirozta, mint az eddigi János vitézek akármelyike. Főerőssége pedig méltán ritkaságszámbamenő hangja, mely terjedelmére és iskolájára nézve operai méretü. A közönség sok tapsban érvényesitette szavazatát Csik Irén érdekében, aki ezennel a legkomolyabb pályázók sorába lépett.

A közönség köréből.

Könyvkereskedők, könyvárusok figyelmébe!

Őszkor jelenik meg:

„Erzsébet Királyné Album"

Ára 20 korona.

Megrendelhető a

„GLOBUS"

müintézet és kiadóvállalat

— részvénytársaságnál —

BUDAPEST,

Aradi-utcza 8. szám.

Veszek régi magyar és latin könyveket régi okmányokat és régiségeket. **Müller A. Budapest, Üllői-ut 12.** 428

SPORT.

Az alagi versenyek.

— Harmadik nap. —

A szép és kellemes idő sok embert vonzott ki az alagi versenytérre és a közönség megelégedetten távozott, mert daczára a kis nevezéseknek, az egyes futamokban várakozáson felül sok ló indult.

Az Ujonczok akadályversenyében csak öt ló indult, mind az öt ló oly egyforma esélylyel állott ki a starthoz, hogy a közönség egyáltalában nem tudott favoritot választani s a lovakat csaknem egyformán is fogadták. A közönségnek igaza is volt, mert Futár csak a legelkeseredettebb finish után tudta Achilleont leszoritani és a többi ló is egészen közel volt a nyerteshez.

Az ötödik futamnál csaknem nagy tumultus készült. A starter ugyanis a kilencz lovat már elengedte és az igazgatóság jelzőcsengetyüje is már indulást jelzett, a mikor az inditó látta, hogy a lovak legnagyobb része a startnál maradt és igy zászlójával ugy startot jelzett. Csak két lovas száguldott el és futotta végig a pályát, de az igazgatóság visszarendelte őket a starthoz és igy az esetleges tumultusnak elejét vette.

*

A versenyek részletes eredménye a következő:

I. **Eladók versenye.** 1000 korona. Táv. 1800 méter. 1. Markovics J. 3é sk *Kiboko* 65·5 (Kendeffy). 2. Gróf Pejacsevich 3é pk Pártütő 61·5 (Krause). 3. Stein R. 3é pk Osztrolenka 61·5 (Raus). Futottak még: Rézi (Hagelin), Potya (Zangen), Parnassus (Czárán J.), Fecske (Kund). Küzdelem után fél hosszzal nyerve, fél hosszzal harmadik. Tot.: 10 : 66, 25 : 42, 33, 76.

II. **Ujonczok akadályversenye.** 3000 korona. Táv. 3200 méter. 1. Liptay B. pm *Futár* 68·5 (Shejbal). 2. Stein R. pk Achilleon 62 (Kollár). 3. Geist G. pk Toilette 63·5 (Csompora). Futottak még: Albán (Fürst), Rampolla (Machan). Küzdelem után egy hoszszal nyerve, rossz harmadik. Tot.: 10 : 30, 25 : 38, 41.

III. **Őszi akadályverseny.** 1600 korona. Táv. 4800 méter. 1. Lukács E. id. pk *Kontár* 65·5 (Lukács). 2. Geist G. 2é pk Szemes 70 (Hagelin). 3. Mr. Albert W. 4é sm Kozák (Krause). Biztosan két és fél hoszszal nyerve, rossz harmadik. Tot.: 10 : 29.

III. **Eladó gátverseny.** 1500 korona. Táv. 2400 méter. 1. Gróf Pongrácz 3é pk *Guba* 66 (Czárán J.) 2. Jankovich Gy. 3é sk Oyster 64·5 (Kendeffy). 3. Zangen J. 3é sk Dubios 64 (Zangen). Futottak még: Wight (Krause), Mákvirág (Hagelin), Parittya (Raus). Biztosan egy hoszszal nyerve, fel hoszszal harmadik. Tot.: 10 : 57, 25: 61, 45.

V. **Mogyoródi-dij.** 1200 korona. Táv. 1400 méter. 1. Gróf Pejacsevich 3é pm *Oglander* 66 (Pejacsevich). 2. Stein R. 3é pk Jeanette 71 (Stein). 3. Schey P. 3é pk Góhér 64·5 (Raus). Futottak még: Taps (Hagelin), Iván bácsi (Kendeffy), Parola (Kund), Alfonso (Zangen), Trés comique (Krause), Flora (Czárán J.) Küzdelem után nyakhoszszal nyerve, három hoszszal harmadik. Tot.: 10 : 60, 25 : 75, 41, 83.

VI. **Kétévesek eladóversenye.** 1200 korona. Táv. 1000 méter. 1. Schey P. pm *Palikám* 60 (Smejda). 2. Gróf Pejacsevich pm Estók 57·5 (Pretzner). 3. Geist G. pk Másli 55 (Bocskai). Futottak még: Timelles (Maas), Felséges (Barton), Sehonnay (Galló). Küzdelem után fejhoszszal nyerve, egy hoszszal harmadik. Tot.: 10 : 39, 25 : 39, 38.

A bécsi versenyek.

— Negyedik nap. —

A bécsi versenyek mai negyedik napján a változatos sportot nyujtó versenyek az 50.000 koronával dijazott Eszterházy-Memorial köré csoportosultak. Az 1200 méteres versenyben Capt. G. Mac G.-jével szemben, mely mint reás favorit állott a starthoz, csak négy ló vette fel a mérkőzést, de egyik sem lehetett rá veszélyes. Mac G. rögtön a start után az élre állott s erős iramot diktálva, végig bevezetett s a czélon könnyen négy hoszszal haladt át elsőnek Tóth G. előtt, melyhez két hoszszal Theodosius sorakozott harmadiknak.

Az 5000 koronás Államdijban a favorit Rizi-Bizi csak harmadik tudott lenni a nagyot javult Mädi és Ratibor után.

A Nagy gátverseny 6000 koronás dija pedig Blason zsákmánya lett.

*

A versenyek részletes eredménye a következő:

I. **Handicap.** 3000 korona. Táv. 1300 méter. 1. Egyedi L. 3é pk *Pergola* 43·5 (Rothfuss). 2. Dreher A. 3é pm Prototyp 54·5 (Taral). 3. Löbl M. 3é sm Boite à surprise 42 (Fetting). Futottak még: Hirmondó II. (Lewis), Augur (Fries), Sovánka (Bonta), Drótostót (Walkington), Thibet (Fetting A.), Danubius (Martinkovich). Biztosan háromnegyed hoszszal nyerve, négy hoszszal harmadik. Tot.: 10 : 81, 25 : 59, 39, 72.

II. **Eladóverseny.** 2000 korona. Táv. 1000 méter. 1. Gróf Teleki L. 4é pm *Medve Jankó* 54·5 (Lewis). 2. Johstone A. 5é pher Malupri 52·5 (Pis). 3. Báró Herzog M. 3é pk Junó (Hollinger). Futottak még: Salute (Taral), Mondsee (Martinkovich), Othmar (Szente). Könnyen egy hoszszal nyerve, öt hoszszal harmadik. Tot.: 10 : 34, 25 : 43, 50.

III. **Eszterházy-emlékverseny.** 50.000 korona. Táv. 1200 méter. 1. Capt. G. sm *Mac G.* 56 (Taral). 2. Szemere M. sm Tóth G. 56 (Bonta). 3. Gróf Trauttmansdorff L. sm Theodosius 56 (Krouzil). Futottak még: Távirat (Cleminson), Wittiza (Lewis). Könnyen négy hoszszal nyerve, két hoszszal harmadik. Tot.: 10 : 16, 25 : 27 és 30.

IV. **Kétévesek handicapja.** 2000 korona. Táv. 900 méter. 1. Zombory R. sm *Tilly* 60 (Taral). 2. Dreher A. sm Gavotte 49 (Martinkovich), 3. Egyedi A. sk Fitying 55 (Lewis). Futottak még: Tatagyöngye (Aylin), Timbal (Krouzil), Faxenmacherin (Cleminson), Bali (Cowman), Palmaria (Southey). Biztosan fél hoszszal nyerve, egy és fél hoszszal harmadik. Tot.: 10 : 36, 25 : 42, 53, 40.

V. **Nagy gátverseny-handicap.** 6000 korona. Táv. 2400 méter. 1. Gróf Orssich P. 3é sm *Blason* 64·5 (Fejes). 2. Györgyei M. 3é pk Topánka 62 (Lawton). 3. Dreher A. 3é sk Tigra 58·5 (Huxtable). Futottak még: Forrás (Rosack), Olugri (Seideman), Karikás (Bulford). Könnyen ötnegyed hoszszal nyerve, két és fél hoszszal harmadik. Tot.: 10 : 59, 25 : 77, 129.

VI. **Államdij.** 5000 korona. Táv. 2000 méter. 1. Báró Herzog M. 3é pk *Mädi* 52 (Cleminson). 2. Dreher A. 3é pm Ratibor 53·5 (Taral). 3. Szemere M. 3é pm Rizi-Bizi 58·5 (Bonta). Futott még: Visegrád (Fries). Egy hoszszal nyerve, félhoszszal harmadik. Tot.: 10 : 69, 25 : 60, 46.

VII. **Kétévesek eladóversenye.** 2000 korona. Táv. 1000 méter. 1. Szemere M. sk *Tury* 48 (Szente). 2. Egyedi L. pk Muszáj 48 (Rothfuss). Biztosan két hoszszal nyerve. Tot.: 10 : 17

— **Cseh-magyar match.** Az őszi football-szezon méltó megnyitása volt a mai match, melyet a Budapesti Torna-Club vivott meg a prágai Ramblerekkel. A csehek vendégszereplése összefüggésben levén a magyar és cseh csapatok szövetkezésének eszméjével, igy tehát a szokotnál jóval nagyobb ovácziókban részesitette közönségünk a pályára lépő csehek. A prágai csapat zömét a Spárta tagjai képezték, csak hárman voltak más egyletbeliek. A Budapesti Torna-Club csapatában az eddigi gyenge centercsatár helyét a »33«-asoktól a klubba lépett Bosnyákovics foglalta, kiben minden koalitás meg van erre a szerepre. Hogy mily sokat nyert vele a Budapesti Torna-Club, azt már a mai mérkőzésen is tapasztalhattuk, mert az összes goalokat ő lőtte be a csehek kapujába. A biró fütty ére megkezdődött a játék, a csehek lépnek offenzivába, de a jabda csakhamar az ő terükre kerül és a védelmen keresztültörő Bosnyákovics, kicselezve a kapust, már az első perczekben megszerzi a vezető goalt. Tiz percz elteltével kiegyenlitették ugyan a csehek a goalt, de azután eredményt nem tudtak elérni. A Budapesti Torna-Club lendületbe jöve, néha-néha igazán magas niveaun álló játékot produkált, de a mérkőzés nagyobb részén meglátszott, hogy mondhatni training nélkül állott ki. A játékidő első felében Bosnyákovics még kétszer lőtt goalt, a második félidőben azonban egyik csapat se ért el eredményt. A játék ekkor meglehetős egyhangu volt, teljesen ellaposodott, annyira, hogy szivesen hallottuk a biró befejezést jelző füttyét. Holnap délután fél 5 órakor a Magyar Testgyakorlók Körével játszanak a csehek.

— **Uszóink abbáziai győzelme.** A magyar uszósportnak ismét nagy ünnepe volt ma, a midőn az abbáziai nemzetközi uszóversenyen résztvett versenyzőink minden vonalon fényes győzelmet arattak. A Wiener Athletik Sport-Club által rendezett nemzetközi versenyen Németország és Ausztria bajnokai mérkőztek a mi uszóinkkal. Halmay Zoltán, Anglia bajnoka fölényes győzelmet aratot az 50 yardos és 200 méteres versenyben, megjavitván az osztrák rekordokat. A melluszásban Váczy Imre, a Ferencz-városi Torna-Club tagja győzte le a berlini Schwarczot, a világ legjobb melluszóját. Ausztria 1000 méteres bajnokságát Hajós Henrik nyerte meg a berlini Rausch és a bécsi Mayer ellen.

KÖZGAZDASÁG.

A budapesti áru és értéktőzsde ma az ünnep miatt zárva volt. Az értéktőzsdei magánforgalom helyi eladások miatt bágyadtan indult, de berlini magasabb jegyzésekre szilárdul zárult. Köttetett osztrák hitelrészvény: 675—676.25, magyar hitelrészvény 783.50—784.50, osztrák-magyar államvasut 673·5—674·5, marad osztrák hitelrészvény 676.25.

Nemzetközi kereskedelmi kongresszus Liegeben. Tegnap nyilt meg Liegeben, mint onnan jelentik, a keresk. kamarák és kereskedelmi testületek nemzetközi kongresszusa, a melyhez részint az államok, részint a kereskedelmi testületek képviselői igen nagy számban jelentek meg. Magyarországtól a Magyar Kereskedelmi Csarnok ama a képviselőin kivül, kiknek nevét már közöltük, jelen voltak még Schwarcz Lajos a budapesti kereskedelmi és iparkamara beltagja, Kramer Leo gyáros, Szávay a debreczeni, Szendrey a győri és Wolf a pozsonyi kereskedelmi és iparkamarák titkárai. A kongresszust megelőző este ünnepélyes és diszes fogadtatás volt Liege város polgármesterénél. A kongresszust Louis Canon-Legrand a monsi kereskedelmi és iparkamara elnöke nyitotta meg, mire báró de Favereau, Belgium külügyminisztere, a kongresszus diszelnöke szólalt fel, aki a belga kormány nevében üdvözölte a kongresszust. Canon Legrand vázolta most a kongresszus keletkezésének történetét és köszönetet mondott mindazoknak, akik annak létrejöttét közreműködésükkel elősegitették. Azután következett a megalakulás. A magyarok közül a kongresszus elnökségébe maróthi Fürst László, a Magyar Kereskedelmi Csarnok alelnökét, a titkári karba pedig dr. Schreyer Jenőt, a Magyar Kereskedelmi Csarnok titkárát választották meg. A magyar kereskedők nevében Fürst László szép beszédben üdvözölte a kongresszust. Beszédében utalt arra, hogy Magyarországnak földrajzi fekvése folytán közvetitő szerepe van a Nyugat és Kelet között. Igy volt ez a multban s igy van a jelenben is. Magyarországnak kiváló érdeke, hogy saját és a Kelet földjének termékeit Nyugaton helyezze el, a mint másrészt az ő hivatása, hogy a nyugati ipar érdekeit és ezzel együtt a Nyugot czivilizázióját a Keletre vigye. A délutáni időt kirándulásokra és gyártelepek megtekintésére használták fel. Este a kongresszus tiszteletére a kiállitás területén fényes kivilágitás volt.

KULFÖLDI ÉRTEKTŐZSDEK.

Berlin, szept. 7. (Az *Egyetértés* távirata.) *Záratkor* jegyeztetik 4.2 %-os papirjáradék 101.30 4%-os osztrák arany-járadék 101.80, osztr. hitelrészvény 212.75, déli vasut 21.75 orosz banknotek 216.25, 4% uj orosz kölcsön 89.60 Disconto Commandit 195.60, dynamit trust 133.25, harpeni 219.60, 4.2% ezüstjáradék 100.50 4% magyar aranyjáradék 97.75, magyar koronajáradék 96.60, osztrák-magyar államvasut 144.25, bécsi váltóár 85.25, olasz járadék 195.90, ált. villamosági Edison 235.25, gelsenkircheni 234.75, Laura-kohó 268.75 szilárd.

Frankfurt. (Zárlat) szept. 8. 4.% papir-járadék —.—, 4% oszt. arany-járadék 101.75, 4% Magyar arany-járadék 97.85, Osztr. hitelint. részv. 212.40 Osztrák-magyar államvasut 144.40, Eszaknyugati vasut —.—, Bustiehradi vasut—.—, Londoni váltóár 20.42, Bécsi Bankverein 146.50, Villamosrészvény 151.—, 3% m. arany kölcsön 82.—, 4·2% ezüst-járadék 101.51, Osztr. koronajáradék 101.—, magyar koronajáradék 96.80 Osztr.-magyar bank 117.05, Déli vasut részvény 21.80 Elbavölgyi vasut —.—, Bécsi váltóár 850.75. Párisi váltóár 811.25, Unió-bank részvény —.—, Alpesi bánya-részvény 273.— nyugodt.

Páris, szept. 7. (Zárlat) Oszt. aranyjáradék 102.70, franczia járadék 100 olasz járadék 105.65, román kölcsön 94.10. Görög kölcsön 272.—, Egyptomi járadék 107.50, Török Dohányrészvény 413.— Credyt foncier de France 716.—, Osztr. Länderbank —.—, Banque Ottomane 610., Déli vasut —.—, Meridionalvasut —, De Beers 444.—, Chartered 56.50, Váltó Bécsre (rövid) 103.75,, Váltó német piaczokra 121.97 Csek Londonra 251.75 Belga aranyázsio 0.12 Magyar. arany járadék 97.50 törleszthető járadék —.—, spanyol járadék 93.05 4% unifikalt török jár. 92.80 5%, bolgár kötelezvény 1896. évről 474.—, Török sorsjegy 135.— Banque de paris 1480. Osztr. földhitelintézet ——, Magyar Jelzálogbank 535.— Osztr. magy. államvasut —. Déli vasut elsőbbségi kötv. 341.— Rio Tinto 16.75, East Rand 260.50, Randfontein 67.—, Váltó Amsterdamra 20.58, Váltó Svájczra 0.06 %, Olasz arányázsió 0.06 szabátytalan.

Frankfurt szept. 8. (Esti tőzsde) Osztrák hitelrészvény 212.80, Déli vasut 21.90 Disconto Comandit 195.70, Berlini Handelsgezellschaf —.—, Harpeni 220.—, Laurakohó 269.25 Osztr. magy. áll. vasut —.—, Német bank —.—, Drezdai bank —.—, Gelsenkircheni 235,50, Hibernia —.— nyugodt.

Hamburg, (Zárlat,) szept. 8. 4.2%-os ezüstjáradék 101.10, 1860. sorsjegy 160.20, déli vasut 21.80. 4%-os aranyjárad 101.60, osztrák hitelrészvény 212.80, osztrák-magyar államvasut 144.20, olaszjáradék 105.60 4% magyar arany-járadék 98.30 nyugodt.

London, szept. 8. Angol consol 90.—.

KULFOLDI ARUTŐZSDEK.

Páris, szept. 8. *Nyerscznkor* jul.-aug.-ra 20.75 21.25, nyugodt, *fehér czukor* jul. 25.—, aug.-ra 25.75, okt.-jan. 26.—, jan.-ápr. 26.75, állandó, *finomitott czukor* folyó hóra 59.50—— 60, nyugodt.

Boroszló, szept. 8. Buza helyben 16.80, sárga buza helyben 16.70, rozs helyben 14.60, zab helyben 13.—, repcze helyben 22.40, tengeri 15.—.

Köln, szept. 8. Olaj 50.50 k.

Berlin, szept. 9. Buza szept.-re, 168.75, okt.-re, 170.—, tartott, rozs szept.-re, 151.75, okt.-re, 153.75, tartott, zab szept.-re 136.75, okt.-re, 140.—, szilárd, tengeri okt.-re 124.75, decz.-re 123.75, szilárd, olaj októberre 46.—, deczemberre 47.10, nyugodt; az időjárás felh s.

Páris, szept. 8. Buza aug.-ra 22.55 aug. 22.75, szept-decz. 22.95, nov.-febr. 23.10, nyugodt, rozs

aug.-ra. 15.50, aug.-ra 15.50, szept.-decz. 15.50, nov, febr. 15.75 nyugodt. *liszt* aug. 29.75, aug. 29.90. szept.-decz-re 30 10, nov.-febr.-ra 30.40, állandó, *repczeolaj* aug. 46.75, szept.-re 47.—, szep.-deczre 47 25, jan.-aprilra. 48.20, állandó, *szesz* jul.-ra 40.50, aug.-ra 37.25 szept.-dec-re, 35.50 janár., apr. 35.25. állandó.
Időjárás esővel fenyegető.

Felelős szerkesztő:
PURJESZ LAJOS.

Kiadótulajdonos:
Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.

Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

SZINHÁZAK és MULATSÁGOK.

Szombat, szeptember 9.

NEMZETI SZINHAZ.
Sötétség. 1/2 8 órakor
Szinmű 4 felvonásban. Irta: Ruttkai György.

FŐVÁROSI NYÁRI SZINHÁZ.
Smolen Tóni. 1/2 8 órakor
Fővárosi életkép 3 felvonásban. Irta Guthi Soma. Zenéjét összeállitotta Barna Izsó.

VIGSZINHAZ.
Az »arany kakas« 8 órakor
Bohózat 3 felvonásban. Irták: Blumenthal Oszkár és Kadelburg Gusztává.

MAGYAR SZINHAZ.
Fecskefészek. 1/2 8 órakor

KIRALY-SZINHAZ.
János vitéz. 8 órakor

VÁROSLIGETI SZINKÖR.
Az éjjeli menedékhely. 1/2 8 órakor.

URANIA.
Az orosz-japán háboru. 8 órakor

Nevelőnők
német, franczia, angolokа magyar okl. tanitónőket bonneokat, ovónőket lelkiismeretesen ajánlok és elhelyezek nyárra, vagy egész évre Szegheőné S. Lujza Bpest, VI., Dessewffy-u. 22 484

Pénzkölcsön
tárgyában teljesen dijtalanul felvilágositást, utbaigazitást ad és kitünően tájékoztató prospectust küld tiktzviselő-kölcsönről, jelzálogkölcsönről váltókölcsönről stb. Pénzügyi Tanácsadó kiadóhivatala Budapest, Klauzál-u. 6. Levélválaszra bélyeg küldendő. Telefon 16—42. 520

Arverésen
és uraságoktól vásárolt butorok, szőnyeg, csillár, szőnyeg és bőrdiványok, komplett háló- és ebédlőszobák, valamint szalon garniturák olcsón eladók és egy zongora. Klein Győző butorraktár. Vörösmarthy-utcza 47/b. 525

Polgári,
gimnáziumi, kereskedelmi reál magánvizsgálatra, gimnáziumi különbözetre és érettségire előkészit: Kerekes, Almásy-tér 16. II., 18. (Válaszbélyeget kérek.) 590

Leányomat
30 éves özvegy csinos barna nő, kinek 1500 frt évi jövedelme van, férjhez adnám jobb hivatalnokhoz. Ajánlatok „**Gyáros**" jelige alatt e lap kiadóhivatalába kérek. Közvetitők kizárva. 690

Férfiöltönyt
készitek finom kivitelben mérték után 25 koronáért, valódi gyapjuszövetből. Lichtmann Sándor szabómester, Budapest. Rottenbiller-utcza 4/b. Vidékre minták bérmentve 51438/a

Zálogczédulákat
régi aranyat, ezüstöt, ékszert és régiségeket a legmagasabb árban veszek **Singer Jakab** ékszerkereskedő Király-utcza 91. Izabella-utcza sarkán 830

5 frtért
szétküld utánvét mellett az Orsz. Posztóáruház Budapest, Rottenbiller-u. 4/b. egy férfiöltönyre 3 mtr finom feketé sötétkék, szürke vagy barna angol, gyapjuszövetet. 438

Csemegeszőlőt
legfinomabb chasselast 5 kilónkint $2^1/_2$ kor.-ért szállit Müller S. Gyöngyös. 4810

Schlesinger S.
irodája lelkiismeretesen ajánl és elhelyez, kitünő óratanitónőket, nevelőnőket nyelv és zeneismerettel, valamint gyermekkertésznőket és bonneokat. IV, Sütő utcza 6. 51767

Törlesztéses
kölcsönt földbirtokra, bérházakra I. helyre 4% ra, II. helyre $5^1/_2$ %-ra továbbá köztisztviselőknek ugy mint állami, megyei, városi tisztviselőknek, nyugdijasoknak, atonatiszteknek, utóbbiaknak házassági óvadékra is, csupán kötelezvényre legtöbb esetben kezesnélkül 15–20 évi törlesztésre, ugyszintén váltóleszámitolást a legmagasabb összegig előleg nélkül közvetit az Általános Pénzügyi Tudósitó, VIII., Kerepesi-ut 57. Alapittatott 1891. évben. 769

Must
24 koronért hektonként, ugyanott 500 htlr. egy tömegben olcsóért megkapható, Szabó G. Csongrádon. 771

Női divat
termemmel egybekötött varró és szabászati iskolát létesitettem, hol 3 és 6 hónapos kurzus alatt tanitványaim a legalaposabb kiképzést nyerik; a tanitás d. e. 8 órától 1-ig tart. Beiratások mindennap. Friedenthal. Váczi-körut 4 816

Zálogban
levő ékszereket kiváltok és teljes értékét kifizetem brillántokért többet adok mint ahogy ujonnan vették. **Schiller Izidor,** Sip-utcza 8. fldsz. 2. 693

Csemegeszőlő
elsőrendü, 5 kilós ládákban 2 kor. és 2·40; muskatálykörte, rétes-alma és őszibaraczk 2·40 kor; zöld paprika, ugorka, paradicsom, dinnye 1·80 kor.; nagybani vételnél csemegeszőlő kilója 32 fillér, borszőlő 24, paradicsom 20 f. Szabó Géza, Csongrádon. 4809

Eladunk és veszünk
alkalmi árveréseken és beraktározott urasági butorokat, ugymint teljes lakberendezéseket, angol bőrbutorokat, mahagoni- és rézbutorokat, perzsa- és smyrna-szőnyegeket, függönyöket, olajfestményeket, antique tárgyakat, gáz- és villamos-csillárokat.
Grosz Sándor és Tsa
Budapest, Gyár-utcza 2. I. em. (Király utcza sarkán) Telefon 14—09. 821

Gyorsirás, gépirás.
Az Országos Női Gyorsiró egyesület gyorsirási és gépirási szakiskolájában VII. ker., Kazinczy-utcza 3. a szeptemberi magyar és német levelező és vitagyorsirási, s az összes irógéprendszereken gépirási tanfolyamaira a beiratások augusztus 15-én kezdődnek. Az egyesület szeptember 15-én felnőttek (urak és hölgyek) számára reggeli (7—8) és esti (7—9) magyar és német gyorsirási kurzust rendez. Ezen kurzusra előjegyzéseket ugyancsak augusztus hó 15-től fogadunk el. A beiratások reggel 7—8-ig és d. u. 3—8 óra közölt eszközöltetnek. Dijtalan állást közvetités. Prospektus. Felvilágositást telefonon 24—47. is adunk. 499

Kerékpáralkatrészeket
az egész világon létező összes kerékpárokhoz (külső és belső gummik, nyergek, csengők, pedálok, kormányok, lámpák, konusokcsészeket stb.) Ausztria-Magyarországban elért legnagyobb forgalmunk és igy óriási vételeink folytán a gyáraknál rendkivül lenyomott igen olcsó áraink következtében 30% árleszállitással szállitunk vidékre is bárhova. A világhirü eredeti angol **Helical Promier** és **The Champion** kerékpárokat mélyen leszállitva, szigoruan az eredeti gyári árakon 12 és 15 koronás részletre.
Láng Jakab és Fia
kerékpár és alkatrész varrógép nagykereskedők. Ausztria-Magyarország legnagyobb kerékpárraktára.
Budapest, József körut 41. Fiókűzlet **Baross-tér 4.** Nagy árjegyzék több mint 700 képpel ingyen és bérmentve. Javitásokat saját mühelyünkben személyes felgyüeletünk alatt a legnagyobb szakértelemmel eszközlünk. 704

Beraktározok
mindennemü butorokat, gépeket, kerékpárokat stb. kereskedelmi czikkeket és árukat, azokra a legmagasabb Pénz előleget nyujtok.
Braun Gáspár
beraktározási vállalata, VII. ker., Kertész-utcza 33. szám. 1707

Urasági
butorokat
adok, veszek, teljes lakberendezéseket. Óriási választék **bronz csillárokban, angol bőrgarniturákban** rézbutorokban, keleti szőnyegekben, diszmütárgyakban.
Nagy Zsigmond
Budapest, IV. ker., Ujvilág-utcza II.
Telefon 17—17.

Fővárosi Orfeum
WALDMANN IMRE igazgató. Nagymező-u. 17.
Ma és minden este;
SABEL
szerződését rövid időre meghosszabitottuk.
Uj fellépések
OTERITA spanyol tánczosnő.
Trio Resua gymnastikai ujdonságok.
„Változott viszonyok"
a „Tarka Szinpad" első ujdonsága. Továbbá
14 különleges szám.
A télikertben reggeli 5 óráig **VÖRÖS ELEK** czigányzenekara hangversenyez.

Ingyen adunk
egy szabadalmazott
számológépet
minden
FIU
iskolaöltönyhöz.
Tiszta gyapju-szövetből, tartós jó minőségben, saját készitmény
8, 7, 6, 5 és **4** forint.
Fiu- és gyermek télikabátok már elkészültek, **5** frt és följebb
Leányka őszi- és télifelöltők eredeti angol szabásban, nagy választék
A szabott ár minden darabon látható.
KOCH Testvérek Budapest legnagyobb férfi-, fiu-, gyermek-ruha-áruház Károly-körut **26.**

BÉLHURUT (idült, ideges, gümőkoros hasmenés) kitünő gyógyszere a *Cornides*-féle „Fekete áfonya gyógybor" Kapható gyógyszerészek- és füszereseknél; a hol nem kapható, oda 5 üveget 8 koronáért bérmentve küldünk. 495
SZEPESI ÜRÖMBOR kitünő gyomorerősitő étvágy gerjesztő és az emésztest elősegitő kellemes ital. 3 üveg bérmentve K. 7.50
Gomba, hus és gyümölcs-konzervekről árjegyzék.
CORNIDES K. és Tsa konzerv-gyára Felka-Szepesm.

Ezen specziálista legjobban ajánlható **szerfeletti gazdag tapasztalatai** alapján, melyeket **a kórház hugyszervi és bujakóros osztályán való müködése alatt számos éven át szerzett**
Dr. FABINYI
specziálista nemi bajokban, emerlit. kórházi orvos,
gyorsan és alaposan gyógyit bármely régi és makacs
titkos betegséget
(hugyosöfolyást sebeket, syphilist stb.)
Impotentiát (férfiui gyengeség)
még idősebbeknél is meglepő eredménynyel, a rendes foglalkozás megzavarása nélkül.
Biztos siker folytán a honorárium utólag is fizethető
Levelekre dijtalanul válasz. Kivánatra gyógyszerek.
Rendel d. e. 9—3: este 6—8-ig.
Budapesten, Erzsébet-körut 12. szám félemelet.
Bejárat a lépcsőnél. Külön várótermek

A BUDAPESTI ZENEISKOLA
1905. szeptember 1-én kezdi meg
MAJOR J. GYULA
igazgatása alatt
tizedik iskolai évét
uj helyiségében
VIII., BÉRKOCSIS-UTCZA 23. II. EMELET
Tanszakok: zongora, mű- és opera-ének, hegedü, gordonka, zeneszerzés, zeneelmélet, karének, kamarazene és zenekari gyakorlatok. Mindez a legmagasabb művészi kiképzésig. Ezeken kivül zenetörténelem, paedagógia, magyar nyelv és irodalom, franczia nyelv. **A Budapesti Zeneiskola tananyaga és annak felosztása mindenben teljesen megegyezik az Orsz. Magy. Kir. Zeneakadémia tananyagával.**
Tandijak: évi 100, 140, 200 és 240 korona. A tandij megállapodás szerint részletekben is fizethető.

! Menjünk a Vilma-borozóba !
Hölgy kiszolgálás. Külön separék.
Reggel 3 óráig nyitva.
Budapest, József-körut 10.

Intelligens
hirdetési ügynök
megfelelő fix fizetéssel és jutalékkal. utazás alkalmával pedig napi dijjal azonnal állandó alkalmazást talál. Jelentkezni lehet a kiadóhivatalban.

Talpra magyar, hi a haza!
Itt az idő, most vagy soha!
48-as likör
kitünő hazafias ital,
gyártja az
ELSŐ ALFÖLDI COGNACGYÁR
Kecskeméten.
Kapható minden jobb füszer- és csemegeüzletben, valamint kávéházakban.
A **„BARACK HIRADÓ"** kivánatra ingyen és bérmentve küldetik. 081

»Podos«
lábizzadás ellen a legjobb. Ára 1 kor. Kapható gyógyszertárban Budapest, VI., Gyár-utcza 17. szám. 502

Gazdák!
Akik takarmánynemüeket **zab, széna, szalma, tengeri** vagononkint venni vagy eladni szándékoznak forduljanak bizalommal
Fuchs József,
takarmánykereskedőhöz Budapest. Városi iroda
V., Nádor-u. II.
Takarmányraktár a Józsefvárosi pályaudvaron, 647

Első franczia szoba- és ablaktisztitó intézet.
„La Generale"
Budapest, VII., István-ut 33. szám.
Telefon: 87—30.
A világvárosokban szerzett tapasztalatok alapján szakszerüen berendezett intézet.
Üzletek, hivatalok és lakások tisztántartására.
Pontos és gyors kiszolgálás, olcsó árak. 755
Évi és havi bérletek megegyezés szerint.

UJ ZENEISKOLA
Tóth Elemér fővárosi zongoraművész és énektanár, Bécsi-utcza 5. szám alatt élet- és lélektani alapra fektetett ének- és zongoraiskolát nyitott. Tóth, ki a külföldi hasonló irányu intézeteket behatóan tanulmányozta, az élettani jelenségek exakt tudományos kifejtése és alkalmazása által a szokásos tanulási időt jelentékenyen megrövidette s az előadó művészetek számára uj perspektivát nyitott. Intézetének érdekes ujitása az is, hogy egy órában csak 3 tanulót csoportosit s igy a külön óra és a csoportositás előnyeit egyesiti. Beiratkozni augusztus hó 31-től kezdve naponta 3—6 óráig az intézet helyiségében (Bécsi-utcza 5. II. emelet) lehet. Tandij havonta 16 korona. 748

Üzlet-feloszlatás miatt
Baross-tér 4., Kerepesi-ut sarok.
Nagy porczellán- és kék zománczedény-áruház feloszlik és még raktáron levő áruk bámulatos áron adatnak el nagyban és kicsinyben.

6 szem. fin. karlsbadi por. ebédlő-készlet	frt 2·65
6 szem. fin. karlsbadi por. kávés vagy teás-készlet csak — — — —	frt 1·20
6 szem. legfinomabb por. festett és aranyozott ebédlő csak — — — —	frt 5·90
6 szem. legfinomabb por. festett és aranyozott kávés vagy teás csak —	frt 2·95
6 szem. fin. üvegkészlet sávval csak	frt 1·40
6 szem. ozsonna-készlet csak — —	frt —·40
Kék zománczozott edénynek kilója csak	frt —·65
Kék zománczozott mosdó készlet, lavor, korsó, éjjeli, szappantartó csak —	frt 1·70
Kék zománczozott 12 literes veder csak	frt —·88
12 drb kék lábas és bögre csak —	frt 1·70
Vizes poharak csak — — — —	frt —·5
Nagy és dezert tányérok csak — —	frt —·6

Becsületes és pontos kiszolgálás.
Vasutállomás kéretik. 112

Tan- és segédkönyvek,
jegyzetek és compendiumok a budapesti és kolozsvári tud. **egyetem,** budapesti **műegyetem, állatorvosi akadémia,** vidéki **jogakadémiák** és **egyéb főiskolák** hallgatói részére **igen olcsó antiquar-áron** kaphatók
KUN S. antiquar-könyvkereskedőnél Budapest IV., Muzeum-körut 21.
Árjegyzék ingyen és bérmentve. 478

958. sorozat. **Bon** 028. szám.
Polgár Sándor
m. kir. szab. nyert orvosi mű- és kötszerész
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50. sz.
köteles ezen utalvány beküldése mellett minden megrendelőnek 15% azaz tizenöt százaléknyi árkedvezmény adni az eredeti
F. Berguerand fils
parisi különlegességek
(óvszerek) gyártmányaiból. Kimeritő képes árjegyzék dijmentesen zárt levelben küldetik.
Kivágatott az „Egyetértés"-ből. 9716

Titkos betegségek
biztos gyógyitására elismert radikális gyógymódjai folytán legjobban ajánljuk
Dr. CZINCZÁR J.
v. kórházi orvos, specialistát. Rövid idő alatt alaposan gyógyit hugyszervi és hólyagbajokat, továbbá minden bőr-, ideg- és vérbetegségeket, korai elgyengülést és bármily női betegséget.
Bpest, VII., Károly-körut 5.
(Dob-utcza sarkán, I. emelet. Bejárat a lépcsőházból.)
Rendel: délelőtt 10—4 és este 6—8 óráig.
Levelekre szakorvosi tanácscsal szolgál és gyógyszerről is gondoskodik, titoktartás mellett. TELEFON 82—73.
Nőknek külön váróterem.

BRÁZAY FÉLE SÓSBORSZESZ
NAGY ÜVEG ÁRA: 2 KORONA
KIS - ÜVEG ÁRA: 1 KORONA
HASZNÁLATI UTASITÁS MINDEN ÜVEGHEZ MELLÉKELVE VAN!

Nincs többé ASTHMA
Pillanat alatt megszüntethető. Kitüntetések 100,000 frank, arany és ezüstérmek, hors concours
Felvilágositást ingyen és bérmentve küld
Dr. CLERY. 53. Boulevard St. Martin, Paris

Vezérszó: Minden darab szappan a **SCHICHT** névvel, tiszta és ment káros alkatrészektől.
Jótállás: **25.000 koronát** fizet **Schicht György** cég **Aussigban** bárkinek, a ki bebizonyitja, hogy szappana a „Schicht" névvel, valamely káros keveréket tartalmaz.
SCHICHT-SZAPPAN!
(„Szarvas" vagy kulcsszappan)
Megtakarit pénzt, időt és fáradságot. A ruhát kiméli és megóvja.
Mindennemü ruha és mosási módszer részére a legjobb és egolcsóbb.
Hófehér ruhát ád. A szineket emeli, fénylővé és világossá teszi.
A vásárlásnál különösen ügyeljünk arra, hogy minden darab szappan „Schicht" névvel és a „szarvas" vagy a „kulcs" védjegygyel legyen ellátva. 511

Nyomatott a kiadótulajdonos Magyar Ujságkiadó Részvény-Társaság körforgógépein Gleitsmann E. T. cég festékéve.